KLUB PŘÁTEL HORNICKÉHO MUZEA V OSTRAVĚ, z.s.

KLUB PŘÁTEL HORNICKÉHO MUZEA V OSTRAVĚ, z. s.
Areál Landek Parku-Hornické muzeum
Pod Landekem č. 64, Petřkovice
725 29 OSTRAVA

HORNICKÝ ZPRAVODAJ

I. čtvrtletí 2022

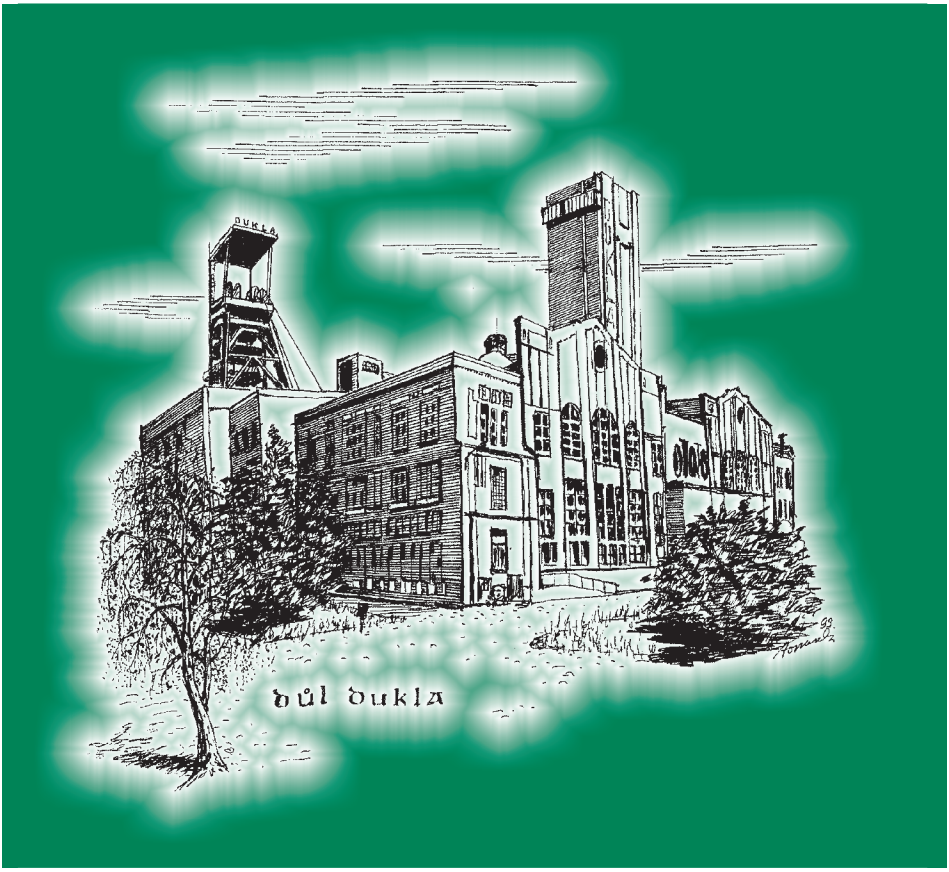

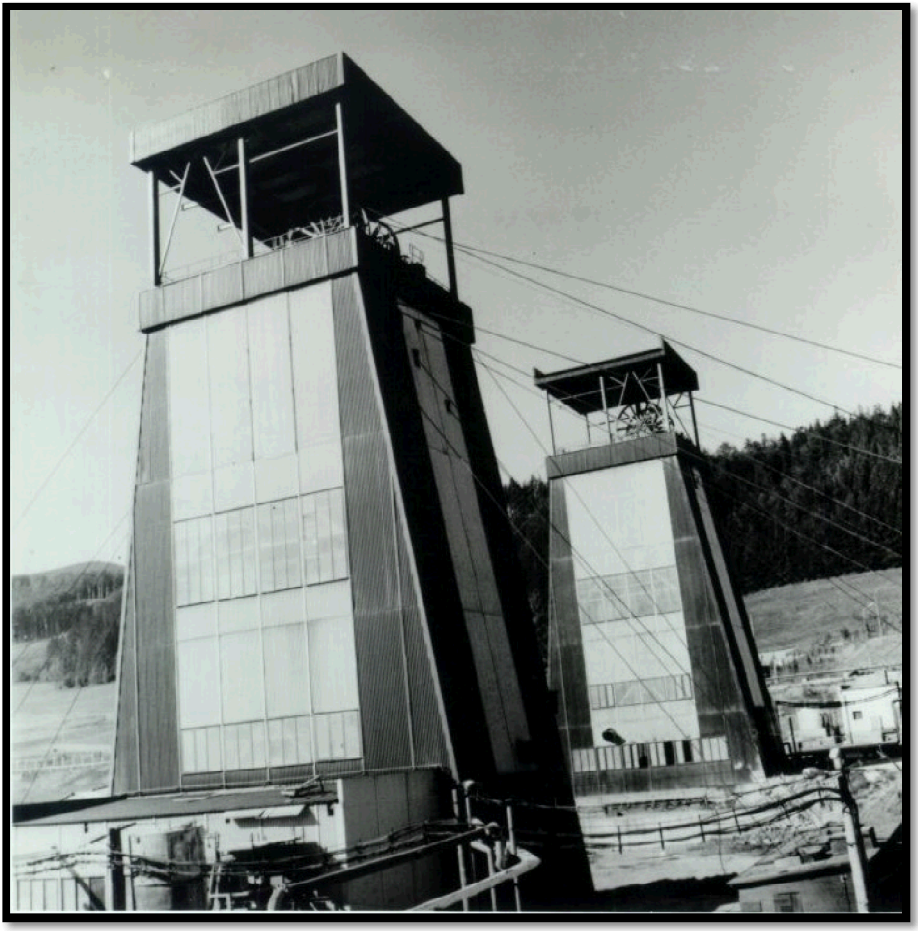

Ostravsko-karvinské doly, koncern Ostrava
OKR – VÝSTAVBA DOLU FRENŠTÁT, k. ú. o.,
FRENŠTÁT pod RADHOŠTĚM (1985)

Zdroj: archív Petr Kubinský

Vydává :	Klub přátel hornického muzea Ostrava, z. s.
Sídlo:	Pod Landekem 64, 725 29 Ostrava-Petřkovice
Předseda:	Jiří Kunčický
E-mail :	kphmo@seznam.cz
Web:	www.hornicky-klub.info
Tiskárna:	PROPIS, Cihelní 2719/99, Ostrava
Vydáno:	300 kusů dne 28. 2. 2022, 40 stran
Redakční rada:	Ing. Kateřina Polínková a Petr Kubinský

Uzávěrka Hornického zpravodaje II. čtvrtletí 2022 je v pátek 1. 4. 2022.

Příspěvky neprošly odbornou jazykovou úpravou. Za obsah odpovídá autor.

ISSN: 1803 – 7534

ÚVODNÍK

Nový rok a nová opatření

Máme tu nový rok a s ním i první číslo Hornického zpravodaje s celkovým počtem 40 stran. V novém roce je třeba dodržovat smlouvu s tiskárnou Propis! V minulosti nám pan Všolek „toleroval“ vydávat více stránek zpravodaje. Tímto mu velice děkujeme za trpělivost, vstřícnost a ochotu.

V aktuálním čísle pro první čtvrtletí 2022 najdete úvodní slovo předsedy klubu, dočtete se zde také informace o činnosti našich třech poboček, v rubrice z historie revíru se kolegové z Havířova rozepsali o Dole Dukla. Taktéž Petr Kubinský ve svém seriálu o Generelu OKR pokračuje již devátou části a podrobně se rozepsal o Dole Frenštát. Samozřejmě zde nechybí tradiční švéfl, který navazuje na minulé humorné pojednání na vážné nevážné téma od emeritního „SVNP“ Oty Krajníka. Nechybí zde ani tradiční rubrika – životní jubilea. V minulém čísle byl pouze jediný oslavenec, za to v aktuálním období máme oslavenců rovnou 11. Když zmiňujeme životní jubilea, krásného věku dosáhl pan Karel Dolínek a o jeho oslavě se dočtete v závěru zpravodaje. Bohužel během ledna a února 2022 do hornického nebe odešly 3 významné hornické osobnosti československého hornictví. Věnujte jim tichou vzpomínku! O jejich bohatém hornickém životě se můžete dočíst na stranách 8 až 10. Před necelými dvěma lety nás také opustil pan Ing. Jaroslav Klát. Jeho profesnímu životu se věnuje Mgr. Oldřich Klepek v podrobném článku. V závěru Hornického zpravodaje nechybí seznam besed a schůzí KPHMO, z. s. Věnujte tedy pozornost této straně, ať Vám neuniknou zajímavé besedy. Chceme Vás také upozornit a zejména Vás všechny pozvat na Plenární schůzi KPHMO, z. s., která se bude konat v úterý 3. 5. 2022 od 15 hodin v restauraci U Vlka v Ostravě-Svinově. Tříletý mandát výboru klubu končí, takže tato schůze je i volební. Proto je tedy na místě, aby se nás členů klubu sešlo co nejvíce a rozhodlo se o dalším fungování našeho klubu pro další funkční období.

Je naši milou povinností Vám všem popřát krásné jarní svátky a veselé jarní dny prozářené sluníčkem, pohodou a radostí. Všem autorům velmi děkujeme za jejich hodnotné články, kterými přispěli k aktuálnímu číslu Hornického zpravodaje I. čtvrtletí 2022.

Žádáme všechny naše čtenáře, dopisovatele a podporovatele, aby své příspěvky zasílali předsedkyní redakční rady Hornického zpravodaje Ing. Kateřině Polínkové na email: k.polinkova@seznam.cz. Uzávěrka Hornického zpravodaje pro II. čtvrtletí 2022 je stanovena na pátek 1. 4. 2022!

Za redakci Hornického zpravodaje

Ing. Kateřina Polínková a Petr Kubinský

OBSAH HORNICKÉHO ZPRAVODAJE I. ČTVRTLETÍ 2022:

ŽIVOTNÍ JUBILEA 6

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY KPHMO, Z. S. 7

ZA PROF. ING. JANEM SCHENKEM, CSC..... 8

ZA JANEM UVÁČKEM 9

ZA ING. MIROSLAVEM ŠŤASTNÝM..... 10

ZASEDÁNÍ VÝBORU KPHMO, Z. S. 11

Z ČINNOSTI POBOČEK KPHMO, Z. S..... 12

Z HISTORIE REVÍRU
HISTORIE DOLU DUKLA 14

GENEREL OKR – VZNIK A VÝZNAM
9. ČÁST – SKUPINOVÝ DŮL FRENŠTÁT 18

ŠVÉFL..... 32

ZASLANÉ ČLÁNKY DO REDAKCE HORNICKÉHO ZPRAVODAJE
ING. JAROSLAV KLÁT 33

LEGENDA OSTRAVSKÉHO HOKEJE SLAVÍ 90 LET..... 37

PLÁN BESED A SCHŮZÍ NA POBOČKÁCH KPHMO, Z. S. 38

ŽIVOTNÍ JUBILEA

Výbor KPHMO, z. s. srdečně blahopřeje členům,
kteří ve I. čtvrtletí 2022 slaví významné životní jubileum a narozeniny.
Jedná se o měsíce leden až březen 2022.

Členové pobočky Ostrava:

Dolinek Karel	**90 let**
Krzak Roman	**75 let**
Ing. Miroslav Fojtík	**65 let**
Ing. Kateřina Polínková	**40 let**

Členové pobočky Havířov:

Ing. Gongol Jaroslav, CSc.	**85 let**
Mgr. Czyžová Věra	**80 let**
Doc. PaedDr. Dombrovská Jiřina, CSc.	**80 let**
Ing. Uhlář Bedřich	**80 let**
Petřík Lubomír	**75 let**
Ing. Cimala Roman	**70 let**
Ing. Jaterka Luděk	**65 let**

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY KPHMO, Z. S.

Vážení členové Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, z. s. jeho podporovatelé a příznivci,

máte v ruce první číslo našeho zpravodaje v roce 2022. Věřím, že jste Vánoce prožili v klidu ve společnosti svých blízkých, rozloučili se vesele se starým rokem a s optimismem vykročili do roku 2022. **Přeji Vám v tomto roce hlavně zdraví, nějaké to štěstí a hlavně pohodu.**

Od vydání poslední zpravodaje v roce 2021 výbor klubu vyhodnotil všechny dotace, které jsme obdrželi. Bohužel jsme museli vrátit peníze z dotace na oslavu svátku sv. Barbory, která se nemohla konat z důvodů omezení shromažďování. Samozřejmě jsou podány žádosti na dotace pro rok 2022. **Jedná se zejména o dotace na Hornický zpravodaj, na Setkání hornických měst a obcí v Kutné Hoře, které se uskuteční ve dnech 23. – 25. 9. 2022 a na oslavu sv. Barborky.** Některé dotace máme schválené u jiných subjektů, takže ještě musíme počkat se schvalováním.

Na Setkání hornických měst a obcí do Kutné Hory plánujeme účast 40 osob, pokud opět nedojde k nějakým vládním omezením. Po schválení dotací a ceně ubytování v Kutné Hoře, se vypočte výše zálohy na tuto akci a tato bude následně od účastníků vybírána.

Prozatím máme besedy ve všech třech pobočkách a výbor klubu pravidelně zasedá v měsíčním intervalu. Prosím nezapomeňte, že letos končí mandát současnému výboru klubu**. V této chvíli je naplánována výroční plenární schůze na 3. 5. 2022 v restauraci U Vlka v Ostravě-Svinově a všechny Vás tam rád uvítám.** Bude to plenární schůze volební. Je zapotřebí sledovat náš web KPHMO, z. s. a reagovat na změny pomocí emailu. Věřím, že nás žádné drastické změny nečekají.

Výbor klubu potřebuje rozšířit minimálně o dva členy. Pokaždé to ve svém úvodním slově opakuji, stále nám chybí jednatel KPHMO, z. s.! „Najdou se mezi členy klubu obětaví členové, kteří budou pracovat ve výboru klubu“? Druhá možnost je, že o někom takovém víte, prosím, doporučte jej výboru klubu. Členové výboru to s ním projednají.

Další palčivá otázka je redakční rada Hornického zpravodaje. Po odstoupení pana Václava Smičky je redakční rada pouze dvoučlenná. Je zde velká výzva! Najde se v cca 200 členném KPHMO, z. s. někdo, kdo by se zapojil do jeho vedení, popřípadě jako člen redakční rady? Věřím, že mezi námi takoví jsou.

Snad máme nepříjemnosti v souvislosti s pandemií a s onemocněním COVID-19 za sebou, omezení se budou zmírňovat a rušit. **Plenární schůzi budeme mít v květnu 2022 tak, jak jsme byli dlouhá léta zvyklí. Opět se budou pořádat krásné hornické akce a nejen hornické, doufám, že již bez omezení.**

Zdař Bůh! *Jiří Kunčický*

ZA PROF. ING. JANEM SCHENKEM, CSC.

Smutná zpráva zastihla všechny členy Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, z. s. a celou hornickou veřejnost o úmrtí pana prof. Ing. Jana Schenka, CSc. v nedožitých 85 letech dne 30. 1. 2022.

Prof. Jan Schenk se narodil 12. 2. 1937 v Karviné. Na VŠB-TUO na Hornicko-geologické fakultě studoval v letech 1955 – 1960 obor „Důlní měřictví“. Po ukončení studia nastoupil v roce 1960 na Katedru důlního měřictví též fakulty jako asistent, později jako odborný asistent. V roce 1970 bylo prof. Schenkovi na základě prověrek zrušeno členství v KSČ, což mělo za následek pozastavení obhajoby kandidátské práce, v důsledku čehož v roce 1973 odešel z VŠB-TUO na Důl Hlubina (OKD) jako vedoucí odboru důlního měřictví a geologie. V letech 1987 – 1991 pracoval jako vědecký pracovník na VVUÚ v Ostravě-Radvanicích. V roce 1991 se vrací na Katedru důlního měřictví a geodézie VŠB-TUO a působí zde jako docent a od roku 1999 jako profesor v oboru: Geodézie a důlní měřictví. V letech 1991 – 2004 zastával funkci zástupce vedoucího katedry a od roku 2004 do roku 2005 funkci vedoucího katedry. Jako soudní znalec zpracoval řadu posudků z vlivů dobývání porubů na povrch pro doly v OKD. V pedagogické činnosti působil zejména ve výuce předmětů: Geodézie a důlní měřictví, Vyšší geodézie, Geodetické sítě, Nauce o důlních škodách, Měření pohybů a deformací objektů na poddolovaném území, Vlivů dobývání na důlní díla a povrch. Jako školitel v doktorském studiu vychoval řadu doktorandů. V provozní praxi usiloval o modernizaci důlně měřické činnosti s využitím počítačů pro opakující se agendu důlních škod. Ve vědeckovýzkumné činnosti se podílel na řešení problematiky dobývání v ochranných pilířích svislých jam, při zpřesňování prognózy vlivů poddolování na základě měření – in situ, zpracoval několik software pro výpočty v oblasti poddolování, geodézie a důlního měřictví. Aktivně působil v radě Společnosti důlních měřičů a geologů a v odborných komisích International society for mine surveying (Mezinárodní společnost důlních měřičů). Byl mezinárodně uznávaným odborníkem, o čemž svědčí i udělení ocenění: Szabli honorowej, AGH Kraków (2000), Pamětní medaile akademika Františka Čechury (2004), Bronzové pamětní medaile udělené TU Košice (2006) a čestného členství ve Společnosti důlních měřičů a geologů (2012).

V roce 2005 odešel do starobního důchodu. I ve starobním důchodu spolupracuje se svojí mateřskou katedrou mimo jiné jako člen státnicových komisí, oponent bakalářských, magisterských, doktorských a habilitačních prací. Byl činný

ve Společnosti důlních měřičů a geologů, kde se účastní aktivně konferencí. Od roku 2004 byl členem Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, z. s.

Prof. Jan Schenk byl váženou a uznávanou autoritou nejen díky svým oborným kvalitám. Charakteristické byly jeho morální a lidské vlastnosti, které prostupovali všemi oblastmi jeho života a jsou příkladem všem: studentům, absolventům, pedagogům i vědeckým pracovníků, našim členům klubu i široké veřejnosti. Při těchto činnostech a dalších aktivitách vždy projevoval osobní odvahu a charakterovou pevnost.

Poslední rozloučení s prof. Schenkem proběhlo dne 7. 2. 2022 v obřadní síni krematoria ve Slezské Ostravě a v čestné stráži s kahany a s praporem KPHMO, z. s. stáli členové našeho klubu i s předsedou KPHMO, z. s. Jiřím Kunčickým.

Čest jeho památce!

Děkujeme za vykonanou práci a loučíme se posledním „Zdař Bůh“!

Ing. Kateřina Polínková

ZA JANEM UVÁČKEM

Po dlouhé nemoci odešl do hornického nebe dne 12. 2. 2022 pan Jan Uváček v nedožitých 87 letech. Byl velkou legendou Hornického skanzenu Mayrau ve Vinařicích u Kladna, spolupracovníkem Sládečkova vlastivědného muzea v Kladně, p.o. a zakladatel Klubu přátel hornických tradic Kladno, z. s., které vzniklo v roce 2006 (od roku 2001 do roku 2006 byla působnost našeho klubu rozšířena také do Kladenského revíru při skanzenu dolu Mayrau).

Hornictví Jana Uváčka provázelo takřka celým životem, od slovenských rudných dolů až po Kladenský černouhelný revír. Byl nejstarším a nejdéle sloužícím průvodcem skanzenu Mayrau. Jan Uváček byl především skvělým kolegou s ryzím srdcem a pan havíř.

Čest jeho památce!

Zdař Bůh!

Ing. Kateřina Polínková

ZA ING. MIROSLAVEM ŠŤASTNÝM

Dne 16. 2. 2022 nás všechny zastihla velmi smutná zpráva! Do hornického nebe odešel náš kamarád, kolega a havíř pan Ing. Miroslav Šťastný z Příbrami. Bohužel nás opustil po dlouhé těžké nemoci v nedožitých 77 letech.

Ing. Miroslav Šťastný se narodil v Příbrami 9. 3. 1945. Nejprve absolvoval příbramské gymnázium, poté VŠB – Hornickou-geologickou fakultu, kde získal odborné hornické vzdělání. Hornictví bylo jeho celoživotní osobní i pracovní vášní. Nejprve prošel celou řadou šachet uranových dolů, po té pracoval ve státní báňské správě a zastával také post předsedy Obvodního báňského úřadu v Příbrami. Zasloužil se v roce 1973 o obnovení slavnostních hornických večerů v Příbrami. Tato starobylá hornická cechovní tradice se uskutečnila v rámci sympozia s názvem Hornická Příbram ve vědě a technice. Jako Slavné, vysoké a neomylné prezidium (dále jen SVNP) vedl po dobu 18 let Cech příbramských horníků a hutníků. Spoluorganizoval Skoky přes kůži v roli SVNP na Střední průmyslové škole a Vyšší odborné škole v Příbrami. V roce 2006, společně s kolegy z Cechu příbramských horníků a hutníků a sedmi hornických spolků České republiky, stál u zrodu Sdružení hornických a hutnických spolků České republiky (dále jen SHHS ČR). Ing. Miroslav Šťastný byl více než 15 let ve vedení SHHS ČR jako jeho perkmistr (z německého Berkmister – hormistr; historický početný název pro správce důlního revíru). Jeho velkou zásluhou bylo spoluorganizování prvního Setkání hornických měst a obcí ČR společně s kolegy z Cechu příbramských horníků a hutníků, které se konalo v roce 1997 v Příbrami (tento rok bude již 26. Setkání hornických měst a obcí v Kutné Hoře).

Zesnul výjimečný a skvělý člověk s velkým hornickým srdcem. Bude nám všem velmi scházet jeho úsměv, zpěv i jako vynikající znalec hornických tradic a dějin všeobecně.

Čas nikdy neběží tak rychle, aby se dalo zapomenout. Čest jeho památce!

„Již dozněl zvonku hlas…“

Loučíme se s Tebou, milý Míro, posledním „Zdař Bůh“!

Ing. Kateřina Polínková

ZASEDÁNÍ VÝBORU KPHMO, Z. S.

Zasedání výboru KPHMO, z. s. se za poslední období uskutečnilo ve třech termínech: 29. 11., 20. 12. 2021 a 31. 1. 2022 v zasedací místnosti Kulturního domu Petra Bezruče v Havířově. Další zasedání výboru klubu by se mělo uskutečnit 28. 2. 2022 na témže místě ve stanoveném čase od 14:30 hodin.

Projednávaly se následující záležitosti, tradičně rozděleny do tří kategorií:

1. Akce klubu: dne 5. 11. 2021 se předseda klubu Jiří Kunčický zúčastnil volební Valné hromady Sdružení hornických a hutnických spolků ČR v Kutné Hoře a podal informace o tomto zasedání. Všechny klubové akce v prosinci 2021 byly zrušeny v rámci Vládních nařízení ČR, taktéž i hornické plesy v zimě 2022. Byly podány předběžné informace o konání 133. Celostátního skoku přes kůži v Příbrami, který by se měl konat v dubnu 2022, taktéž informace o konání 15. Setkání slovenských hornických měst a Evropské setkání hornických spolků konané v Banské Štiavnici v termínu 8. až 10. 9. 2022. Byly zahájeny přípravy na volební Plenární schůzi KPHMO, z. s., která by se měla konat 3. 5. 2022 v restaurace U Vlka v Ostravě-Svinově od 15 hodin v salónku.

2. Stav činnosti klubu: od ledna 2022 probíhají ve všech třech pobočkách našeho klubu besedy dle harmonogramu a to již bez vládního omezení.

3. Organizační a různé: jsou připraveny jmenovité návrhy na ocenění klubovými medailemi, předány budou na plenární schůzi v květnu 2022. Paní Marie Budínová podala zprávu o hospodaření a stavu financí za celý rok 2021. Proběhlo předání funkce hospodáře novému hospodáři Ing. Zdeňku Kohoutkovi. Projednáno a schváleno konečné vyúčtování z 25. Setkání hornických a hutnických měst a obcí ČR konané v Mostě. Již se organizačně zajišťují přípravy na 26. Setkání hornických a hutnických měst a obcí ČR, které se bude konat v září 2022 v Kutné Hoře. Výbor klubu byl seznámen se stavem členské základny ve všech třech pobočkách. Je třeba průběžně upravovat rozpočet klubu na rok 2022 dle nové výše členských příspěvků, darů a dotací. Byly vyhodnoceny všechny projekty za rok 2021. Byly vyplaceny odměny dle DPP za druhé pololetí roku 2021 a též byly uzavřeny nové smlouvy dle DPP na první pololetí roku 2022. Bylo seznámeno s náklady na vydávání Hornického zpravodaje v roce 2022 – cena zůstává stejná jako v loňském roce, ale za 40 stran včetně obálky! Je nutné projednat možnosti převedení Naučné stezky Landek v roce 2022 na jiný subjekt (spolupráce s Mgr. Rodanem Broskevičem). Předseda klubu informoval o pořízení smuteční stuhy na klubový prapor. Předseda klubu podal informace o schválených projektech na rok 2022, příspěvcích kolektivních členů a jednáních ve věci možnosti přijetí nových (Ostroj Opava, a. s.).

Ing. Kateřina Polínková

Z ČINNOSTI POBOČEK KPHMO, Z. S.

Činnost pobočky KPHMO, z. s. v Ostravě

Jak již všichni víte, bohužel prosincová klubová Barborka se nemohla uskutečnit. Bohužel se neuskutečnila ani v roce 2020 a ani v roce 2021, takže v závěru roku 2021 jsme se jako KPHMO, z. s. již společně nesešli. Byla to taková hodně smutná doba na osobní setkávání. S novým rokem se postupně začaly rozvolňovat protiepidemiologické opatření v rámci nařízení Vlády ČR, a tak se mohly uskutečnit dle plánu dvě besedy v ostravské pobočce klubu.

Obr. č. 1 – Přednášející Osvald Wytrzens, foto: Václav Černík (4. 1. 2022)

První beseda v roce 2022 se uskutečnila 4. 1. 2022 na již tradičním místě v restauraci U Vlka v Ostravě-Svinově (bývalý kulturní dům Dolu Jan Šverma). Zajímavého tématu se zhostil kolega Osvald Wytrzens z havířovské pobočky klubu (viz obr. č. 1). 20 zúčastněným představil připravené téma „I v dolech je třeba vidět“. V připravené prezentaci promítal fotografie s historickými i současnými kahany. Osvald Wytrzens je vášnivý sběratel hornických artefaktů, zejména hornických svítidel a na besedu si dovezl i část své rozsáhlé sbírky. Po dvouhodinové přednášce se otevřela ještě dlouhá bouřlivá debata a řešilo se mimo jiné také osvětlení v břidlicových dolech.

Druhé besedy se měl ujmout Mgr. Martin Strakoš z Národního památkového ústavu s pobočkou v Ostravě, ale bohužel pro nemoc se omluvil. O jeho besedu samozřejmě ostravská pobočka klubu nepřijde. Je přesunuta na březnový termín. Již zmiňovaný Osvald Wytrzens měl také druhou besedu, která se uskutečnila 1. 2. 2022. Zúčastnilo se jí jen 17 členů ostravské pobočky KPHMO, z. s. Pan Osvald Wytrzens se již dlouho dobu zajímá o Karvinské hornické kolonie, a proto únorová beseda se nesla v duchu hornických kolonií. Přednášející má ke koloniím velký osobní vztah a to zejména proto, že v jedné z kolonií vyrůstal a žila v ní skoro celá jeho hornická rodina po generace. Osvaldovo povídání bylo o to více poutavé, když vyprávěl, jaké vybavení měl jejich hornický domek a jak vypadaly jednotlivé skromné pokoje. V připravené prezentaci ukazoval příklady různých kolonií, nákresy domků, také k jaké šachtě patřili, kdo je postavil či vlastnil. Celá prezentace byla protkána osobními fotografiemi a příběhy z jeho dětství. Ve skoro dvouhodinovém projevu nebylo vyřčeno vše, proto se můžeme těšit na další pokračování o Karvinských hornických koloniích a možná i nové publikace.

Ing. Kateřina Polínková

Činnost pobočky KPHMO, z. s. v Havířově

V závěru loňského roku, kdy se opět začala zhoršovat pandemická situace s COVID-19, jsme stihli uskutečnit jen přednášku v listopadu 2021 na téma „Nová města ve střední Evropě a Havířov“, kterou velmi zajímavým způsobem přednesl Mgr. Martin Strakoš z Národního památkového ústavu v Ostravě (viz obr. č. 1). Původně se tato beseda měla uskutečnit již v listopadu 2020 a to u příležitosti 65. výročí založení města Havířova.

Obr. č. 1 – Tradiční odměna za besedu pro Mgr. Martina Strakoše, foto: Ing. Karel Žák (8. 11. 2021).

Na 6. 12. 2021 jsme měli připravené Hodnotící výroční setkání členů pobočky, které jsme museli těsně před konáním zrušit z důvodu nových nařízení Vlády ČR. Bylo to již podruhé, protože i v roce 2020 se toto setkání nemohlo ze stejného důvodu uskutečnit. O to víc nás to mrzelo, protože jsme na tomto setkání chtěli připomenout i 15. výročí založení naší pobočky.

Již počátkem ledna letošního roku při splnění všech zdravotních opatření jsme uskutečnili přednášku Václava Smičky na téma „Záchrana horníků z dolu San José v Chile v roce 2010“. Václav Smička opět prokázal, že je výborným lektorem. Poutavým způsobem přiblížil přítomným posluchačům tuto tragickou událost se šťastným koncem. Podařilo se po 61 dnech zachránit všech 33 horníků uvězněných po závalu přístupové trasy v dole (viz obr. č. 2).

Vzhledem k příznivým prognózám dalšího vývoje pandemie jsme se rozhodli místo plánované přednášky v březnu 2022 uskutečnit již dvakrát odložené Hodnotící výroční setkání členů pobočky. Jedním z důvodu je i udělat zadost „Stanovám našeho klubu“, protože stávajícím členům výboru již skončil tříletý mandát a se zpožděním připomenout i 15. výročí naší havířovské pobočky.

Ing. Eduard Heczko

Obr. č. 2 – Václav Smička při výkladu o záchraně horníků v Chile, foto: Ing. Karel Žák (10. 1. 2022)

Činnost pobočky KPHMO, z. s. v Karviné

Na konci roku 2021 se měla uskutečnit moje beseda na téma: „Od zahájení do ukončení na Dole Darkov (historie dolu)“ a klubová Barborka, bohužel se tyto akce nemohly uskutečnit v rámci Vládnímu nařízení ČR a sílící epidemii a nemoci COVID-19.

V letošním roce se prozatím uskutečnila první beseda karvinské pobočky klubu, kterou měl pan Václav Smička. Přednáška se uskutečnila dne 26. 1. 2022 na téma: „Záchrana horníků v Chile“.

Ostatní besedy v roce 2022 by měly proběhnout dle daného harmonogramu. Věřím, že již bez omezení. Připomínám, že besedy pro pobočku Karviná jsou pouze pro členy této pobočky, neboť v přednáškové místnosti je pouze 30 míst!

Ing. Stanislav Kuba

Z HISTORIE REVÍRU

HISTORIE DOLU DUKLA

Černouhelný Důl Dukla se nacházel na katastru obce Dolní Suchá, místní části města Havířova v okrese Karviná. Historie šachty sahá do roku 1905, kdy bylo vydáno rozhodnutí o vybudování „Jámy císaře Františka Josefa“ (Kaiser Franz Joseph Schacht). Jeho založení nebylo náhodné, ani projevem snahy vytvořit pro obyvatelstvo obcí Dolní Suché, Prostřední Suché a okolí novou pracovní příležitost. Byl založen v době oživení hospodářství s cílem navýšit zisky rakouských uhlobaronů, bratří Gutmannů z Vídně. Nově budovaný důl byl pro vídeňské kapitalisty a majitele dolu dlouhodobou investicí se značnými náklady. Všemožně se proto snažili urychlit přípravné práce a těžit z nového dolu co nejdříve (viz obr. č. 1 až 6).

Hloubení větrní jámy č. 1 o průměru 5 250 mm bylo zahájeno dne 21. 11. 1907. Práce související s hloubením byly ztíženy přírodními podmínkami – tekoucími písky, plyny, přítoky vod apod. Zaústění jámy č. 1 bylo velmi obtížné a nákladné. Po průchodu vrstvou kuřavky měl postup hloubení v terciárním útvaru lepší průběh, takže v roce 1908 bylo vyhloubeno 178 m. V měsíci říjnu 1908 bylo docíleno největšího měsíčního postupu 30,2 m. Úrovně 1. patra v relativní hloubce – 50 m dosáhla větrní jáma dne 6. 8. 1909. Druhého patra dosahuje dne 14. 5. 1910 v úrovni -90,77 m a úrovně 3. patra na kótě -150 m dne 17. 1. 1911. Zbytek na úroveň starého 4. patra (-200 m) byl vyhlouben po dlouhém přerušení teprve v únoru 1913.

Hloubení těžní jámy č. 1 bylo zahájeno dne 17. 2. 1908. Úrovně 4. patra (-200 m) bylo dosaženo v březnu roku 1912, tj. téměř o rok dříve, než na větrní jámě. Větrního spojení mezi oběma jámami na 4. patře bylo dosaženo teprve v únoru

1913. Téměř souběžně s hloubením větrní jámy č. 1 a těžní jámy č. 1 byly budovány povrchové objekty. Byly to provozní budovy, sociální zařízení, dělnická kolonie u nádraží v Prostřední Suché a úřednická kolonie v blízkosti závodu. Výstavba byla dokončena v roce 1915.

Období let 1907 až 1913 nebylo využíváno jen pro hloubení jam a ražení otvírkových děl na jednotlivých patrech, ale také k tomu, aby se k zahájení těžby urychleně dokončovala příprava slojí. V roce **1911** bylo na zdejší šachtě vytěženo **prvních 20 000 tun uhlí** z přípravných prací. Tento rok byl rokem začínajícího období zvýšené konjunktury kapitalistického světa před první světovou válkou. Za těchto příznivých podmínek se začalo těžit. První těžba z porubů se datuje k roku 1912, kdy bylo vytěženo za rok celkem 46 400 tun. V roce 1913 dosahuje těžba 92 800 tun. Neklidné politické poměry na přelomu let 1913 a 1914 byly předzvěstí velkého mezinárodního konfliktu, který ještě téhož roku vrcholí a dává vznik velkému válečnému požáru – První světové válce. V následujících letech těžba uhlí stále stoupá. Gutmannův důl se podílí na udržení zbrojního průmyslu Rakousko-uherské monarchie. V roce 1914 bylo vytěženo celkem 176 000 tun a v dalších letech měla těžba stále vzestupnou tendenci. V roce 1917 dosáhla výše 267 000 tun. Důl byl původně budován jako jednoduchý, s jednou vtažnou a jednou výdušnou jámou. Na hranici s Dolem František byla v roce 1921 vyhloubena výdušná jáma č. 2, která byla v činnosti do roku 1965, takže lze hovořit o kombinovaném větrání.

Po rozpadu Rakousko-uherské monarchie byl důl přejmenován na **Jáma Suchá**. Nastal přesun válečné výroby na mírovou, který měl charakter poklesu celkové produkce ve státě a posléze se projevil i v produkci uhlí. I na Jámě Suchá poklesla těžba uhlí. V roce 1921 – 1922 začíná první poválečná krize. V této složité situaci dostala Jáma Suchá nového majitele. Závod odkoupila „Česká akciová společnost“. S ohledem na propouštění horníků byla dne 23. 4. 1933 vyhlášena odbory a členy KSČ stávka, kterou organizoval Rudolf Oczko. Na protest zůstalo v dole 190 havířů po dobu 56 hodin (podrobnější informace lze nalézt v knize *Historie bojů a utrpení na Jámě Suchá* autora Adolfa Gajdáčka). V meziválečném období se těžba pohybovala mezi 200 000 – 300 000 tunami. V letech 1943 – 1944 však bylo vytěženo přes 1 000 000 tun. Dne 8. 10. 1949 byl důl přejmenován na Důl Dukla.

Ve 2. polovině 50. let a první polovině 60. let minulého století započala za plného provozu rozsáhlá **rekonstrukce**, **modernizace a elektrifikace důlních i povrchových objektů**. Investice 331 milionů Kčs dopomohla již v roce 1970 zdvojnásobit těžbu v porovnání s rokem 1954. V roce 1959 byla zprovozněna nová správní budova, hornické koupelny a šatny i závodní klub s prostornou jídelnou a sálem pro 600 osob. Na Dole Dukla se při výstavbě povrchových provozů nedbalo jen na funkčnost, nýbrž i estetický vzhled. Příkladem byla vitráž na zadním schodišti nové správní budovy, kterou zhotovil šenovský rodák a národní umělec **Vilém Wünsche** (1900 – 1984). Jednalo se o odvážné ztvárnění se sexuálním podtextem, kdy havíř dobývá sbíječkou uhlí, které je představováno nahou ženou uprostřed kapradin.

V letech 1958 – 1961 byla vyhloubena nová těžní jáma č. 2 a v roce 1961 byla uvedena do provozu **nová třídírna a úpravna uhlí**. Původní těžní jáma č. 1 byla upravena na výdušnou jámu č. 3, jejíž 95 metrů vysoká betonová skipová věž tvořila později (od roku 1983) novou dominantu dolu. Nová úpravna na principu těžké kapaliny byla na závodě postavena firmami Škoda a Vítkovické železárny. Do provozu byla uvedena v roce 1961 a současně bylo přistoupeno k likvidaci dosavadní vodní sazečkové úpravny. Kromě těžby z vlastního dolu byla úpravna uhlí schopna zpracovávat také surové uhlí okolních šachet. Úpravna uhlí byla projektována na výkon 600 tun/hod. Technologické vybavení úpravny umožňovalo upravovat jak uhlí koksovatelné, tak i energetické, a to v celém sortimentním rozsahu. Součástí úpravny byla i expedice, která zajišťovala organizaci odbytu, nakládku a posun vagónů pod prádlem, výdej a prodej deputátního uhlí či prodej kalů.

V 60. letech byla zahájena otvírka 5. patra (toto bylo zprovozněno až v roce 1973). Tímto byly zpřístupněny všechny spodní sušské a sedlové sloje. Výstavba 6. patra byla ukončena v roce 1984, čímž byly otevřeny všechny zbývající zásoby sušských, sedlových a částečně svrchních ostravských slojí. Těžba se postupně přesunula do ostravských slojí porubských vrstev, kde byla v minulosti převážně používána technologie dobývání pluhem ve spojení s individuální výztuží. V letech 1971 – 1989 dosahovala těžba ročně okolo dvou milionů tun, přičemž značná část vyrubaných prostor vrchních lávek mocných slojí byla zakládána. V roce 1993 byl zahájen provoz dobývacího komplexu pro nízké sloje.

Důlní pole obsahovalo 16 dobyvatelných slojí karvinského souvrství (sloje 0 – XII s dobře koksovatelným uhlím a sloje XVI – XVIII s uhlím energetickým) i nízké ostravské sloje porubské. Za více než sto let existence dolu bylo vytěženo 101 milionů tun uhlí a těžba dosáhla hloubky 1027 metrů pod povrchem. Od roku 1990 se těžba uhlí snižovala. V roce 1995 se Dukla stala závodem Dolu Lazy. Poslední vozík uhlí byl z Dukly vytěžen 10. 1. 2007 a v následujících letech byl areál srovnán se zemí.

Fotodokumentace Dolu Dukla:

Obr. č. 1 – Maďarská vládní delegace projíždí po staré cestě areálem Dolu Dukla. Vlevo se staví nová správní budova (1958), vpravo stojí ZBZS (Závodní báňská záchranná stanice)

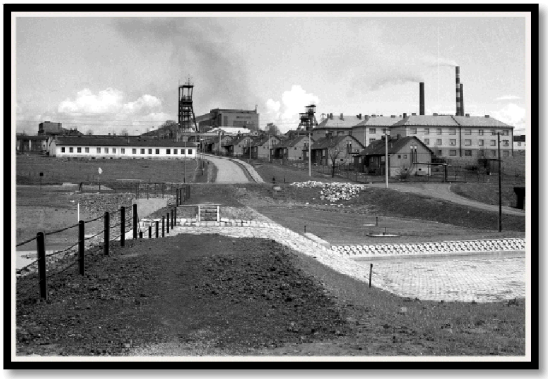

Obr. č. 2 – Typický pohled na Důl Dukla. Po pravé straně příjezdové cesty stála šestice tzv. finských domků a trojice domů pro vyučené horníky a přechodné pracovníky (tzv. brigoš baráky). Bílá budova po levé straně sloužila v 50. letech jako ubytovna pro PTP

Obr. č. 3 – Nová správní budova s okrově žlutou fasádou a výrazným neonovým nápisem byla dána do užívání na konci roku 1959. Nacházela se v ní vrátnice, ústředna a vedení podniku (ředitelství, ekonomické oddělení, kanceláře ROH, odbor hlavního mechanika atd.)

Obr. č. 4 – Stará správní budova byla postavena okolo roku 1910 v secesním stylu. Až do roku 1960 představovala centrální budovu podniku, v níž se nacházelo množství útvarů: koupelny, cechovna, lampovna, maskovna a svačinárna, dále mzdové a personální oddělení, dispečink i vedení dolu. Po výstavbě nové správní budovy sloužila jako Závodní báňská záchranná stanice

Obr. č. 5 – Nová úpravna uhlí

Obr. č. 6 – Budova staré zámečnické dílny z roku 1907, kdy probíhala intenzivní výstavba dolu

Použitá literatura:

Fotografie: archív Stálé hornické expozice Město a uhlí

Jaroslav Čihař a Bc. Michaela Kroupová

GENEREL OKR – VZNIK A VÝZNAM
Část 9 – Skupinový důl Frenštát

V minulé části jsme si rozebrali Skupinový důl Staříč. V dnešní části se seznámíme se Skupinovým dolem Frenštát, tak jak jej navrhly Báňské projekty v Ostravě v Generelu OKR z roku 1983. Vzhledem k složité problematice nově otevíraného ložiska v jižní části OKR, na který byl kladen mimořádný důraz, musíme se pro správné pochopení situace zabývat situací již před vznikem Generelu OKR a seznámit se s celkovou koncepcí nového dolu, která byla během let měněna a upřesňována.

Kamenouhelné ložisko v lokalitě Frenštát – Trojanovice – Kunčice je pokračováním Hornoslezské pánve směrem jižním pod mohutný masiv Beskyd. Uvedená skutečnost zapříčinila, že mohutné pásmo sedlových slojí se nachází v hloubce 1 000 m a více.

Vrtný průzkum v etapě orientační, vyhledávací i předběžné s desítkami průzkumných vrtů byl prováděn od roku 1958. Vyhledávací průzkum v oblasti Mořkov – Frenštát byl prováděn v letech 1958 – 1968 a jeho výsledkem bylo zjištění

denudačního reliktu karvinského souvrství s mocnými uhelnými slojemi ve Frenštátské oblasti.

Vzhledem k rozsáhlosti a členitosti karbonského pohoří a negativních zkušeností z jiných lokalit o přesnosti průzkumu se došlo k názoru, že bude nutné geologický průzkum provádět přímo báňskými díly v definitivních profilech.

V roce 1978 předal Geologický průzkum n. p. Ostrava ¾ miliardy tun geologických zásob řádným výpočtem pro část ložiska Frenštát – západ. Pro východní, kunčickou část pole byl výpočet zásob předán v roce 1981.

Geologický průzkum vymezil dvě na sebe navazující průzkumná pole Frenštát – západ a Kunčice.

Celková plocha dobývacího prostoru se sedlovými slojemi karvinského souvrství je 50 km^2. V demarkačních hranicích potom 63 km^2.

Ověřené karvinské souvrství je zastoupeno nejspodnější částí spodních sušských vrstev a vrstvami sedlovými v hloubce 800 – 1 300 m. Převládající mocnost sedlových vrstev je 60 m. V úplném vývoji byly sedlové vrstvy s až 200 m mocností, zastiženy jen několika vrty.

Z osmi slojí sedlových vrstev jsou v bilančním vývoji pouze sloje 36, 38 a 40 z toho sloje 38 a 40 se značnou mocností 8 – 12 m. Ostatní sloje byly zastiženy pouze lokálně.

Vrtný průzkum zjistil i porubské vrstvy ostravského souvrství, se kterými se prozatím neuvažovalo.

Ložisko má složitou geologickou stavbu, nepříznivé hydrogeologické a plynové poměry s velkou pravděpodobností vzniku horských otřesů, průtrží uhlí a plynů.

První poznatky o možnostech exploatace ložiska vypracovaly v několika studiích Báňské projekty Bratislava v letech 1975 – 1977. V roce 1978 v rámci přesunu projekčních kapacit byly generálním projektantem určeny Báňské projekty Ostrava, a to jako generální projektant pro celou lokalitu. Již v září 1979 expedoval úvodní projekt I. etapy geologicko-průzkumných prací následovaný v červnu 1980 kompletní koncepční studií.

Koncepční studie otvírky ložiska Frenštát – Trojanovice – Kunčice (červen 1980)

Názory na otvírku ložiska byly zpracovány v koncepční studii variantně a lze je shrnout v následujícím řešení:

Ložisko mělo být zpřístupněno vertikálními díly na závodě Centrál, na závodě Frenštát – západ a Trojanovice pro západní část ložiska. Na závodě Kunčice a Kunčice – Kozlovice pro východní část ložiska. Dále byly navrženy okrajové výdušné jámy Ondřejník a později vypuštěná Ráztoka. V případě výdušné jámy Ondřejník měl rozhodnout až průběh důlní výstavby. Každý ze závodů měl mít vtažnou a výdušnou jámu o průměru 8,5 m.

Funkce jednotlivých jam:

- *závod Centrál* – dvojice jam č. 2 a 3 pro těžbu uhlí, dopravu mužstva, materiálu a základky,
- *závod Frenštát – západ* – dvojice jam č. 4 a 5 pro dopravu mužstva, materiálu a těžbu kamene z otvírek,
- *závod Trojanovice* – dvojice jam č. 6 a 7 pro dopravu mužstva (případně uhlí) a materiálu (případně základky),
- *závod Kunčice* (později Frenštát – východ) – dvojice jam č. 8 a 9 pro dopravu mužstva (případně uhlí), materiálu a kamene,
- *závod Kunčice – Kozlovice* (později Kunčice) – dvojice jam č. 10 a 11 (případně s dopravou mužstva nebo základky),
- *závod Ondřejník* – výdušná jáma č. 12.

Společné patro pro všechny závody bylo zvoleno na úrovni -550 m jako patro těžní a pro dopravu základky. Výdušné patro -450 m mělo být realizováno pouze na závodech Frenštát – západ a Kunčice – Kozlovice a patro -500 m pro oblast závodu Centrál a Trojanovice.

Jednotlivé varianty:

- *Varianta A* – hlavní těžní závod v Trojanovicích, pomocné závody Frenštát – západ, Centrál, Kunčice a Kunčice – Kozlovice. Denní těžba 23 550 tun měla jít na povrch na závodě Trojanovice a podpovrchovým kanálem na závod Centrál. Odtud do úpravny v Tiché. Základka v množství 5 540 t/den měla jít opačným směrem stejným způsobem.
- *Varianta B* – hlavní těžní závod Centrál, pomocné závody Frenštát – západ, Trojanovice, Kunčice a Kunčice – Kozlovice. Denní těžba 23 550 tun měla jít na povrch na závodě Centrál a odtud na úpravnu v Tiché. Základka v množství 5 500 t/den měla být spouštěna také zde.
- *Varianta C* – hlavní těžní závody v Trojanovicích a Kunčicích, pomocné závody Frenštát – západ, Centrál a Kunčice – Kozlovice. Denní těžba 15 050 tun se stejnou dopravou jako ve variantě A doplněnou o těžbu ze závodu Kunčice ve výši 7 800 t/den vlečkou na závod Centrál a odtud do úpravny v Tiché. Základka pro závod Trojanovice v množství 2 230 t/den a pro závod Kunčice 3 220 t/den.
- *Varianta C2* – hlavní těžní závody Centrál a Kunčice, pomocné závody Frenštát – západ, Trojanovice a Kunčice – Kozlovice. Denní těžba 15 050 tun se stejnou dopravou jako ve variantě B doplněnou o těžbu ze závodu Kunčice ve výši 7 800 t/den vlečkou na závod Centrál a odtud do úpravny v Tiché.

V původních variantách se uvažovalo se společnou úpravnou pro Skupinový důl Frenštát a Skupinový důl Příbor – východ v Tiché s kapacitou 36 600 t/den. Také se zvažovalo v místě úpravny zřídit centrální jámy, pro odtěžení veškeré těžby z obou uvedených dolů. Podle propočtu by to vyžadovalo komplex tří jam se skipovým odtěžením a pro větrní účely. Bohužel, lokalita je v oblasti největší tektonické rozrušenosti na okraji neproduktivního karbonu. Výstavba by byla obtížná a značně komplikovaná včetně na jámy navazujících spojovacích překopů z uvedených lokalit. Také výstavba a náběh těžeb Skupinového dolu Příbor – východ byl značně nejistý. I vlastní výstavba úpravny by narážela na těžko řešitelné problémy, proto bylo nakonec od výstavby v lokalitě Tichá po všech stránkách upuštěno.

Bylo rozhodnuto dále rozvíjet varianty B a C2 s umístěním centrální úpravny v lokalitě závodu Centrál s kapacitou 23 500 t/den. Vznikla tak varianta C3.

- *Varianta C3* – hlavní těžní závody Centrál a Kunčice, pomocné závody Frenštát – západ, Trojanovice, Kunčice – Kozlovice. Denní těžba 15 050 tun s úpravnou v závodě Centrál. Těžbu ze závodu Kunčice ve výši 7 800 t/den vlečkou na závod Centrál.

Shrnutím všech výsledků společně s projednáním na vedení GŘ OKD a následně na Federálním ministerstvu paliv a energetiky ČSSR v dubnu 1982 bylo rozhodnuto, že dále se bude důsledně prosazovat koncepce spojení všech lokalit v podzemí na závod Centrál a v prvé řadě zajistit otvírku v západní části ložiska s následnou otvírkou ve východní části po roce 1995.

Výstavba nových důlních závodů v oblasti Chráněné krajinné oblasti Beskydy ovšem přinášela nové požadavky a kladla na architektonické řešení staveb značné nároky, tak aby do krajiny zapadla, nebyla násilná a plnila i zvýšené požadavky na ochranu životního prostředí. Celou situaci bedlivě kontrolovaly orgány místní správy, Svaz architektů a další.

Nejvýznamnějším prvkem ve vzhledu krajiny je architektonické řešení železobetonových těžních věží, se kterými se v původním projektu uvažovalo a které svojí výškou až 100 m jsou významným dominantním prvkem v krajině. Byla vypsána architektonická soutěž za účasti šesti autorských kolektivů, které řešily nejprve nejvíce exponované lokality závodů Frenštát – západ a Trojanovice. V případě tohoto projektu se ovšem muselo počítat s novou podmínkou, že železobetonová těžní věž bude použita i pro vlastní hloubení jámy, což se dosud neprovádělo. Vítězný návrh byl velmi zajímavý a značně se odlišoval od dosud provedených staveb např. komplikovaným tvarem včetně obložení věže barevnými, smaltovanými hliníkovými plechy (viz obr. č. 1).

Povrch závodů musel být řešen citlivě k okolnímu terénu. Bylo nutno se vyhnout jakýmkoliv násilným zásahům do terénu, vytváření odkopů a náspů.

Svahy pokud by byly nezbytné, měly být řešeny se sklonem přibližujícím se přirozenému sklonu terénu. Okolí mělo být v maximální možné míře ozeleněno, osazeno stromy a keři podle projektu. Také se počítalo s uměleckými prvky i komplexním barevným řešením budov závodů podle jednotného projektu, které by odstranilo náhodnost v barevném řešení ploch. Velmi složitý úkol, který ale byl pro dosud nedotčenou podhorskou oblast velmi důležitý a projektanti si toho byly vědomi (viz obr. č. 2 a 3).

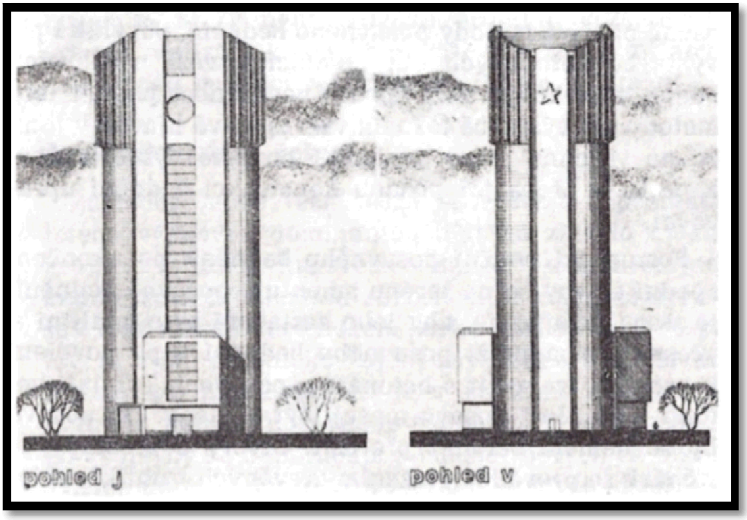

Obr. č. 1 – Těžní věž vtažné jámy Frenštát – západ, studie, archív autora

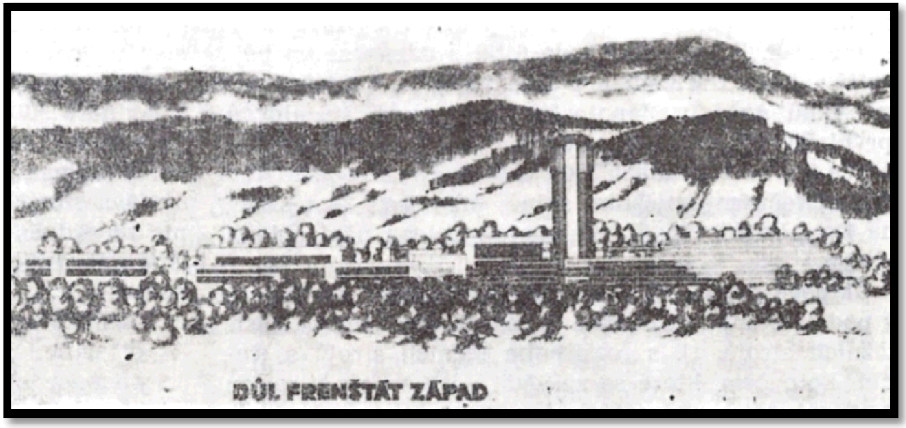

Obr. č. 2 – Důl Frenštát – západ, studie (1981), archív autora

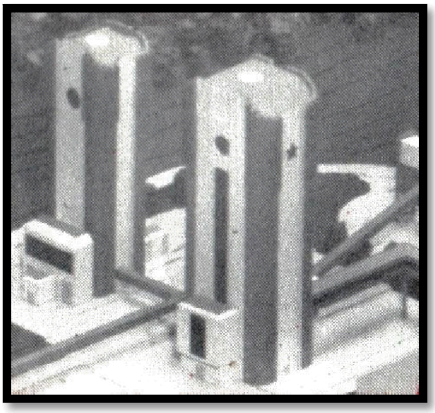

Obr. č. 3 – Důl Frenštát, západ, studie (1981), archív autora

V polovině 80. let došlo ke změně v tom smyslu, že od výstavby železobetonových těžních věží bylo upuštěno a nahrazeno nižšími a značně levnějšími ocelovými těžními věžemi s pozemním uspořádáním čtyřlanových těžních strojů, které ale dodavatel technologického zařízení ČKD o. p. Praha teprve musel vyřešit. Řešení ale mělo být univerzální i pro nově budovanou lokalitu Slaný v Kladenském revíru.

Vlastní zahájení geologicko-průzkumných prací mělo započíst v lokalitě Frenštát – západ vyhloubením jam č. 4 a 5 a ražbou spojovacího překopu na závod Centrál.

Náběh těžeb byl rozdělen do etap a první těžba ve výši 100 000 tun ročně měla být dosažena v roce 1995 a projektovaná těžba potom ve třetí etapě v roce 2020 ve výši 4 080 000 tun ročně (5 828 000 tun v surové těžbě).

Velký problém ovšem byl, že náklady na výstavbu rozloženou do období 8. – 11. pětiletky (1986 – 2005) by činily 17,5 miliardy Kčs, což bylo neúnosné a muselo být redukováno s rozložením staveb na delší časové období.

Příprava staveniště a příprava na vlastní hloubení jam č. 4 a 5 v lokalitě Frenštát – západ byla zahájena již k 1. 4. 1981.

Generel OKR: Skupinový důl Frenštát (1983)

V roce 1983 byl vyexpedován v rámci Generelu OKR i svazek 2.7. Skupinový důl Frenštát. Baňské projekty Ostrava na základě pokynu Federálního ministerstva paliv a energetiky ČSSR navrhovalo Skupinový důl Frenštát v tzv.
v plném rozvoji s postupným náběhem. Generel OKR plně respektoval princip otvírky uvedený v původním projektu z června 1980, i když s určitými úpravami a byl navržen následovně: Skupinový důl Frenštát jako jediný důl v podbeskydské oblasti měl vzniknout v průzkumných polích Frenštát – západ a Frenštát – východ, které jsou na vyšších horizontech od sebe odděleny Frenštátských výmolem (viz obr. č. 4). Celková rozloha skupinového dolu měla být v demarkačních hranicích 63 km^2.

Efektivní plocha se měnila s hloubkou dobývání a např. v hloubce -700 m činila 50,83 km^2.

První těžní patro mělo být na úrovni -550 m (viz obr. č. 5) a -625 m. Výdušné patro mělo být na úrovni -450 m. Základním otvírkovým dílem měl být spojovací překop mezi závody Frenštát – západ, Trojanovice a Centrál, později

doplněný o propojení mezi závody Frenštát – východ a Centrál. Do roku 2050 se neuvažovalo s dobýváním ostravského souvrství, kde byl geologický průzkum nedostatečný, proto i další patra nebyla řešena.

Těžebním centrem měl být závod Centrál. Pomocnými závody potom Frenštát – západ, Trojanovice, Frenštát – východ (dříve Kunčice), Kunčice (dříve Kunčice – Kozlovice) a Ondřejník.

Celkem měl mít skupinový důl pět centrálních větrních oblastí a jednu diagonální.

Každá lokalita měla mít dvě jámy o průměru 8,5 m. Do roku 2050 mělo být vyhloubeno celkem 12 036 m jam *(s hloubením se začalo na lokalitě Frenštát – západ v roce 1984, viz obr. č. 6).*

Celkem mělo být vyraženo 199 580 m překopů, 34 580 m investičních chodeb, 25 950 m náraží a ochozů, 48 zásobníků a 21 širokoprofilových vrtů.

Průměrná mocnost dobývaných slojí se měla být 270 cm. Průměrné délky porubů měly být 140 m, směrné délky potom 300 – 800 m.

V dobývání mělo převládat směrné stěnování na řízený zával, nebo s foukanou základkou a sestupné lávkování.

Dopravní vzdálenost měla být rozdílná podle postupu dobývání. V úrovni -550 m měla být průměrně 5,5 – 6 km, maximálně 8,8 km. V úrovni -625 m průměrně 3,8 – 5,2 km, maximálně 6,2 km.

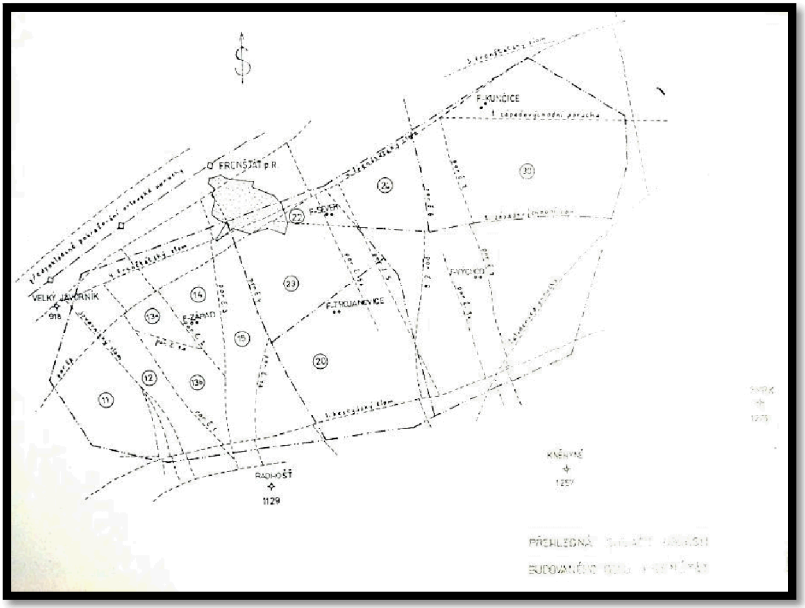

Obr. č. 4 – Skupinový důl Frenštát

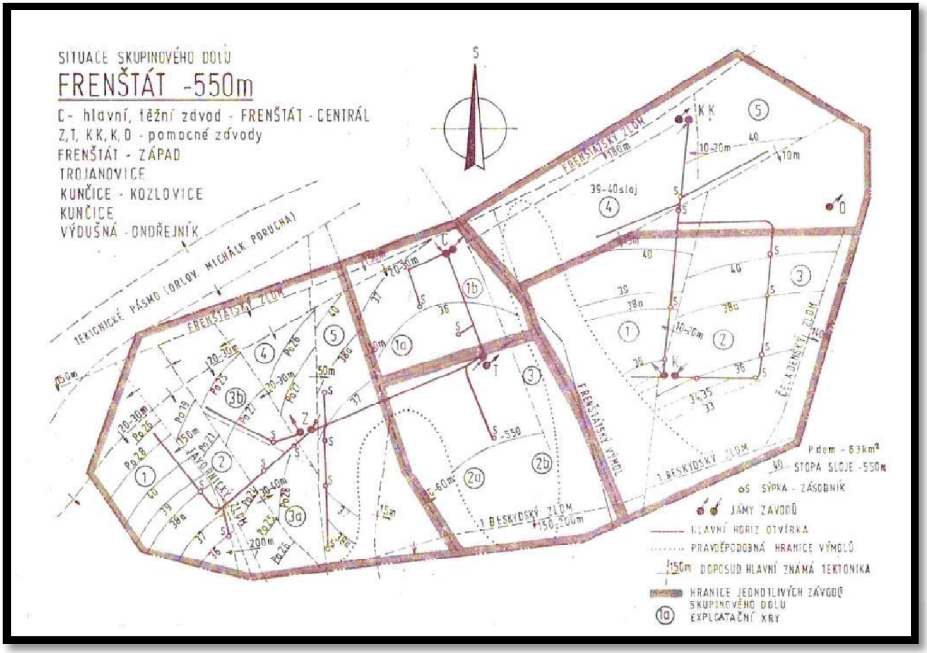

Obr. č. 5 – Otvírka na patře -550 m

Obr. č. 6 – Těžní věže VHF 1 na lokalitě Frenštát – západ, (80. léta), archív autora

V rámci Skupinového dolu Frenštát měla být postupně vybudována centrální klimatizace na povrchu. Nejprve v lokalitě Trojanovice v 16. pětiletce (2026 – 2030) a následně v lokalitě Frenštát – východ v 18. pětiletce (2036 – 2040).

Pro zajištění odtěžení uhlí měla být těžba soustředěna na výdušnou jámu č. 3 na závodě Centrál, vybavenou dvěma dvojčinnými skipovými těžními soupravami o užitečném zatížení skipu 30 tun. Čtyřlanové těžní stroje měly být umístěny v pozemní strojovně s ocelovou těžní věží. Vtažná jáma č. 2 na závodě Centrál měla být vybavena jedním klecovým těžním zařízením s užitečným zatížením klece 16 tun a jedním jednočinným těžním zařízením klec + skip. Skip měl sloužit pro těžbu kamene, dopravu základky a k těžbě uhlí měl být využíván pouze při náběhu těžeb z jednotlivých pater. Ostatní pomocné závody měly být vybaveny klecovými těžními soupravami. Na lokalitě Frenštát – východ měla být výdušná jáma č. 9 vybavena kromě havarijního dopravního zařízení také jedním jednočinným těžním zařízením klec + skip. Skip o užitečném zatížení 30 tun měl sloužit pro dopravu základky.

Úprava uhlí měla být do roku 2005 po od třídění hlušiny nad 150 mm přepravována na úpravnu 9. květen. V roce 2005 měla být uvedena do provozu nová úpravna na závodě Centrál s kapacitou 2x 500 $t.h^{-1}$. V roce 2009 měla být doplněna o třetí linku o kapacitě 500 $t.h^{-1}$. Hlušina měla být zpracovávána na základku na závodě Centrál a zde také částečně spouštěna do dolu. Další hlušina měla být spouštěna do dolu na závodě Frenštát – východ. V počátcích měla být hlušina pro účely výroby základky dovážena z Paskova a ostravské oblasti.

Vybrané lokality měly být zavlečkovány a ČSD jako nutnou investici měla rekonstruovat, zdvojkolejnit a elektrifikovat trať Frenštát pod Radhoštěm – Frýdlant nad Ostravicí – Ostrava.

Celý skupinový důl měl být zajištěn opravárenskou kapacitou na závodě Centrál, dimenzováním rozvoden a přívodů elektrické energie a patřičným zásobováním vodou. Zajištění tepla mělo být nejprve samostatně na každé lokalitě. Později se uvažovalo s vybudováním centrálního zásobování teplem pro celou oblast s teplárnou v závodě Centrál.

Skupinový důl Frenštát měl být prvním dolem v podbeskydské oblasti. Jeho rozloha odpovídala rozloze důlních koncernových podniků Československá armáda, Doubrava, 9. květen, Gottwald a Dukla v karvinské části OKR. Z toho vyplývá i náročnost jeho výstavby. Sovětská expertiza, která celý projekt posoudila (prosinec 1980 – červenec 1981) potvrdila správnost navrženého řešení, ale doporučovala snížit těžbu z 23 550 t/den na 13 508 t/den což by bylo při 260 pracovních dnech 3 512 000 tun ročně (5 000 v surové těžbě). Důvodem bylo především složité geologicko-technické podmínky, nebezpečí průtrží uhlí a plynů, nebezpečí horských otřesů a malá celková prozkoumanost dobývacího prostoru.

Vysoké měly být i vyvolané investice nejen vlastní, ale i cizí, které ale podmiňovaly zdárný průběh výstavby i budoucího provozu. Vysoké investiční náklady a náročnost na výstavbové kapacity nutily výstavbu rozložit na delší časové období. Jedna z variant úspory nákladů bylo také vypuštění jednoho patra. Rozložení stavby na delší časové období negativně ovlivňovalo TH ukazatele, ovšem byla to jediná cesta jak výstavbu realizovat. Výstavba Skupinového dolu Frenštát byla nutná pro zabezpečení potřebné těžby OKR. (viz tabulka č. 1).

Tabulka č. 1 – Vybrané TH ukazatele pro Skupinový důl Frenštát

Léta:	1986 - 1990	1996 - 2000	2021 - 2025	2026 - 2030	2046 - 2050
Roční těžba (tun):	-	598 000	3 512 000	3 512 000	3 512 000
Počet pracovníků (osob):	72	1986	6 969	6 969	6 969
Důlní výkon (t/sm):	-	2,5	4,37	4,37	4,37
Celkové investiční náklady (Kčs):	1 761 000 000	3 323 000 000	1 019 000 000	1 119 000 000	978 000 000

V období 1984 – 1985 byly vzneseny do řešení koncepce otvírky ložiska Frenštát další nové motivy ochrany životního prostředí, vyplívající z využití ražení spojovacích překopů tunelovacími stroji na velké vzdálenosti. Problematika se soustřeďovala především na možnosti odsunu těžebního centra ještě dále z oblasti Chráněné krajinné oblasti Beskydy. Federální ministerstvo paliv a energetiky ČSSR zadalo k vypracování studii s názvem: „Varianty odsunu těžby z dolu Frenštát“.

- *Varianta K1* – řešila otvírku i odsun těžby podle koncepce původní studie v lokalitě závodu Centrál skipovou jámou.

- *Varianta P1* – řešila odsun těžby uhlí podzemním podvojným překopem v hloubce cca 1 000 m na lokalitu Staříč II.

- *Varianta P3* – stejné řešení jako P1 s tím, že těžba bude odsouvána do lokality Kopřivnice.

- *Varianta P4* – stejné řešení jako P1 s tím, že těžba bude odsouvána do lokality Pstruží.

- *Varianta PP* – řešila odsun těžby uhlí podpovrchovým dílem – z části tunelem, z části nadkrytou rýhou s těžebním centrem v lokalitě Kopřivnice.

- *Varianta U1* – řešila odsun těžby uhlí úklonným dílem do lokality Pstruží.

- *Varianta U2* – stejné řešení jako U1 s tím, že těžba bude odsouvána do lokality Kopřivnice.

Studie řešila nad rámec přenesení hlavního těžiště důlní činnosti mimo Chráněnou krajinnou oblast Beskydy do méně exponovaných oblastí případně do oblasti, kde již byla provozována rozsáhlá průmyslová výroba (Kopřivnice). V obou lokalitách Kopřivnice a Pstruží by bylo nutno vybudovat těžební a úpravárenský komplex. Nutno poznamenat, že vliv hornické činnosti na přírodu v této oblasti by zesiloval vlivy jiné, i přesto by byl značně omezený. Rozhodující v té době byly především vysoké emise z hutní výroby, chemického průmyslu a energetiky.

V březnu 1985 bylo také schváleno vypuštění jednoho patra a úprava úrovně pater v dole s tím, že původní patro v úrovni -550 m mělo být vybudováno až na úrovni -600 m a patro -625 m bylo vypuštěno úplně. Tím došlo úspoře investičních nákladů, zvýšení životnosti pater aniž by to negativně ovlivnilo budoucí exploataci ložiska.

Během následujících let a zejména po roce 1985 se ovšem zásadně změnil ekonomický náhled na národní hospodářství, kde byl omezen přísun investičních prostředků na období 1990 – 2005, což mělo negativní dopad na realizaci důlní i povrchové výstavby dle Generelu OKR. Zvláště nepříznivě to ovlivnilo budoucí výstavbu skupinových dolů, realizaci úpravárenského programu, sociální program, modernizaci strojírenské základny atp. Bylo nutno počítat s periodickými aktualizacemi podle momentální situace v národním hospodářství.

V roce 1986 – 1987 byla odbornými útvary GŘ OKD (Generální ředitelství Ostravsko-karvinských dolů) ve spolupráci s OKR – RPO, k. p. (Rozvoj a projektování = Báňské projekty) upřesněna prognóza dlouhodobého vývoje důlního subsystému do roku 2010. Na podkladě upřesněných realizačních výstupů Generelu OKR zpracoval OKR – RPO tzv. Rozvojové studie skupinových dolů. Cílem řešení těchto studií bylo odvodit z prognózy Generelu OKR koncepci reálného vývoje tehdejších dolů včetně výstavby dolu Frenštát v souladu se schválenou variantou koncepce rozvoje OKR do roku 2000, kterou zpracovalo GŘ OKD v březnu 1985 na upřesněné objemy revírních těžeb a investiční limity. Rozvojové studie skupinových dolů OKR – RPO, k. p. řešil vždy v několika variantách, které expedoval na přelomu let 1986 – 1987. Pro SD Frenštát, jižní oblast a SD Karviná – východ po dvou variantách.

Rozvojová studie výstavby Skupinového dolu Frenštát, řešila výstavbu Skupinového dolu ve 3 etapách:

- *1. etapa:* s cílovou těžbou ve výši 1 040 000 t/rok od roku 2004. Obsahovala hloubení dvou jam na závodě Frenštát – západ na úroveň -600 m a vtažné jámy na závodě Centrál.

- *2. etapa:* s náběhem těžby ve výši 2 000 000 t/rok od roku 2011. Obsahovala hloubení výdušné skipové jámy na závodě Centrál na úroveň -700 m.

- *3. etapa:* dosažení plné kapacity 3 500 000 t/rok v roce 2018. Obsahovala hloubení jam na všech zbývajících pomocných závodech.

Výstavba podle této studie ovšem nebyla pro koncern realizovatelná, jelikož narážela na limit státem přidělených investičních prostředků. Scházelo téměř 1,8 mld. Kčs. Více nebylo možné získat ani z fondu Geologicko-průzkumných prací. Koncern proto řešil vyčlenění vlastních prostředků z koncernového fondu geologicko-průzkumných prací na období 8. – 10. pětiletky (1986 – 2000) ve výši 3 mld. Kč. Chybějící finanční prostředky by zpomalily výstavbu o 38 % se skluzem objemu prací o 5 – 6 let. Úbytek těžeb klasické části OKR by tak nebylo možné nahradit.

Na závěr se musím zmínit o mimořádné události, která se výrazně zapsala do historie ložiska Frenštát – Trojanovice – Kunčice, ale i celkového náhledu na provoz a hloubení jam ve velkých hloubkách a složitých geologických podmínkách.

V září 1984 bylo zahájeno hloubení jámy č. 4 v závodě Frenštát – západ. Jáma o průměru 8,5 m byla vyztužována litým betonem B 250 za ocelové segmentové bednění OBS 8,5 x 4 o tloušťce zdiva 60 cm. Bednění, bylo zavěšeno na vratech SW 10. Ocelové spádové potrubí Js 150 mm pro dopravu betonové směsi bylo zavěšeno na dvě lana vratů LPE 45. Betonová směs byla dopravována z centrální betonárny. Hornina byla nakládána kabinovým nakladačem KS 2U/40 do okovů 6 m^3 s převěšování okovů na počvě hloubení. Závěsný rám kabinového nakladače KS 2U/40, pracovní a napínací poval a vodící lana pomocného havarijního dopravního zařízení v jámě byla zavěšena na vratech LPE 18, kabely v jámě na vratech SW 3,5. Vraty byly elektricky synchronizovány. K vrtání vývrtů pro trhací práci bylo použito vrtacích sloupů VSH 4 se čtyřmi vrtacími lafetami. Bubnový těžní stroj 2C6 x 2,4 pro těžení okovů byl speciálně dovezen v několika kusech ze SSSR pro účely hloubení jam nových hlubokých dolů. Hloubení bylo odvětráváno foukacím separátním větráním. Nad hloubenou jamou byla postavena nově vyvinutá provizorní těžní věž VHF 1 konstrukce VOKD (viz obr. č. 6). Pro havarijní dopravní zařízení sloužil pomocný těžní stroj ČKD 1B 2014. Průměrný měsíční postup byl 55,8 m. Maximální byl dosažen v listopadu 1984 a to 76,7 m.

V průběhu hloubení ve slezském příkrovu nebyly zaznamenány žádné problémy. Pouze v hloubce 493 m byla zjištěna báze kolektoru s přítokem vody 30 l/min. Voda byla zachycena žlábky do nádrže a čerpána na povrch. Hloubení bez problému dorazilo až na úroveň 628 m.

V úseku 698,5 m – 745,6 m začalo docházet ke zvýšeným výlomům ještě před zhotovením definitivní výztuže. Docházelo ke vzniku smykových prasklin v jižní části jámového komínu ihned po uvolnění bednění. Uvedené bylo okamžitě opraveno a pro zmírnění negativních jevů byla zkrácena zabírka z 3 m na 2 m s provázáním jednotlivých zabírek pomocí svorníků a pletiva.

Od 30. 10. 1985 v úseku 745,5 m až 775 m v nesourodých horninách (jílovce, pískovcové lavice, valouny) se začaly projevovat dosud neobvyklé tlakové projevy, doprovázené silným popraskáním a následným vysunutím jámového zdiva do profilu jámy. K těmto jevů ovšem nedocházelo bezprostředně po odbednění, ale až s odstupem 6 až 40 dnů.

Dne 12. 11. 1985 dosáhlo poprskání zdiva takového rozsahu, že musel být poškozený úsek zasypán štěrkem, aby se zabránilo další destrukci zdiva. Počva hloubené jámy se v té době nacházela v hloubce 778 m. Dne 15. 11. 1985 bylo zasypáno 9 m jámy, když v 11:45 hod došlo při jízdě okovu k zborcení a vyjetí jižní části jámového zdiva 80 m nad zasypávaným úsekem. Současně došlo i k výronu CH_4 s maximální koncentrací 12 %.

HBZS provedla průzkum jámy a zjistila, že spodní část jámového komínu je zavalena až po úroveň 665 m. Situace musela být naléhavě vyřešena i vzhledem k tomu, že sousední jáma č. 5 (hloubená od září 1985) měla do inkriminované hloubky brzo dorazit.

Během roku 1986 byl havarovaný úsek oddělen betonovou zátkou v úrovni 665 – 633 m. Do jámy bylo uloženo 3 250 m^3 betonu, z toho do vlastní jámy 1 675 m^3 a do vzniklé kaverny 1 575 m^3, což odpovídalo asi 30 m betonové zátky. Betonáž byla zahájena 21. 11. 1985 a ukončena 30. 11. 1985. Následovaly sanační práce, kdy byl celý úsek zatamponován tamponážní směsí v množství cca 96 m^3. S těmito pracemi pomáhaly Vodní stavby Praha.

Pro takto těžké podmínky byla po důkladném rozboru navržena dvouplášťová výztuž, tvořená vnějším pláštěm z blokopanelů a vnitřním pláštěm z betonu nebo železobetonu. Pro průchod jámy č. 4 kritickým úsekem po odstranění závalu byly navrženy ocelolitinové tybinky polské výroby.

Před vlastní rekonstrukcí havarovaného úseku jámy byla stávající betonová výztuž od hloubky 636 m po úroveň 277 m od ohlubně jámy zpevněna železobetonovým pláštěm o tloušťce 50 cm, který ovšem zmenšil průměr jámy na 7,5 m.

V únoru 1988 začaly rekonstrukční práce z úrovně betonové zátky v hloubce 636 m. Na stávající nově vybudovaný železobetonový plášť plynule navázaly ocelolitinové tybinky, jejichž montáž probíhala v součinnosti s injektážemi a tamponáží, prováděnou Vodními stavbami Praha.

Montáž ocelolitinových tybinků pokračovala až do úrovně 703 m, které bylo dosaženo v červnu 1990. Z této úrovně dále byla budována dvouplášťová výztuž se železobetonovým vnitřním pláštěm a vnější výztuží z blokopanelů. V roce 1993 bylo vybudováno náraží 1. patra a ražena část protičelby k jámě č. 5. Po dohloubení a dokončení žumpy bylo v červnu 1994 hloubení v úrovni 903 m (-448 m) ukončeno. Nutno říci, že práce byly velmi obtížné a složité.

V havarovaném úseku zůstala veškerá technologie hloubení včetně nakladačů, výstroje, lan, okovů atd. Beton se musel ručně rozrušovat, trhací práce

bylo možno použít jen velmi omezeně. Ocelové konstrukce se musely rozpalovat za zvýšených bezpečnostních opatření.

Havárie se samozřejmě dotkla i jámy č. 5 a to konkrétně přehodnocením způsobu vyztužování. Hloubení jámy bylo zahájeno v září 1985 s technologickým vybavením stejným jako v jámě č. 4. S původním systémem vyztužování jednoplášťovou výztuží litým betonem probíhalo hloubení po dobu třech měsíců do listopadu 1985 s vyhloubení 239 m. Od této hloubky bylo pokračováno v jednoplášťové železobetonové výztuži s pomocí armokošů, ukládaných za segmentové bednění. Od úrovně 495 m do 892 m byla použita dvouplášťová výztuž s vnitřním železobetonovým pláštěm a vnějším pláštěm z blokopanelů. V dubnu 1988 bylo dosaženo hloubky 892 m a dále vyztužování pokračovalo v jednoplášťové železobetonové výztuži. V jámě byly vybudovány tři náraží a to na 1., 2. a 3. patře. V červnu 1988 byla zahájena ražba větrního spojení mezi jámami č. 4 a 5.

První uhlí z Frenštátského ložiska bylo nafáráno 3. 4. 1989, kdy byla při nakládání po odpalu na počvě hloubení odkryta sloj Prokop. Dne 12. 4. 1989 bylo uhlí slavnostně vyvezeno na povrch jako první uhlí z dolu Frenštát.

Hloubení bylo provázeno zvýšenými bezpečnostními opatřeními zvláště při průchodu přes horizonty s uhelnými slojemi, nebezpečnými průtržemi uhlí a plynu.

V březnu 1990 po vyhloubení jámové žumpy bylo hloubení jámy č. 5 v hloubce 1 088,6 m ukončeno.

V průběhu roku 1988 a 1989 probíhaly práce také v areálu závodu Centrál, kde bylo vybudováno zaústění vtažné jámy č. 2 do hloubky 8 m, včetně vybudování podpovrchových kanálů.

V roce 1991 byla, rozhodnutím vlády ČSFR, výstavba dolu přerušena a převedena do konzervačního režimu, který trvá dodnes.

Použitá literatura:

UHLÍ: Ing. Tadeuz Wratny: Řešení povrchu dolů ve vztahu ke krajině (číslo 7-8, červenec 1981)
UHLÍ: Ing. Jan Suchánek, Ing. Emil Suchomel: Železobetonové těžní věže důlních závodů v ostravsko-karvinském revíru (číslo 7-8, červenec 1981)
Problematika dalšího vývoje OKR dle studií a přípravné projektové dokumentace OKR – BPO k. ú. o.: Problematika dolu Frenštát (1981)
OKD koncern GŘ Ostrava, Generel OKR, svazek 2.7 Skupinový Důl Frenštát
OKD koncern Ostrava GŘ, kolektiv autorů: Technická ročenka OKR 1983 (1984)
OKD koncern Ostrava GŘ, kolektiv autorů: Technická ročenka OKR 1984 (1985)
OKD koncern Ostrava GŘ, kolektiv autorů: Technická ročenka OKR 1985 (1986)
OKD koncern Ostrava GŘ, kolektiv autorů: Technická ročenka OKR 1986 (1987)
OKD koncern Ostrava GŘ, kolektiv autorů: Technická ročenka OKR 1987 (1988)
OKD koncern Ostrava GŘ, kolektiv autorů: Technická ročenka OKR 1988 (1989)
Kolektiv autorů: Uhelné hornictví v ostravsko-karvinském revíru (2003)

Pozn. autora: pro laickou veřejnost uvádím, že veškeré hloubky jsou v absolutním vyjádření bez převodu do relativní hodnoty z toho důvodu, že nadmořská výška jednotlivých lokalit je rozdílná. V případně zájmu o relativní hodnotu hloubky je nutno si vyhledat příslušnou nadmořskou výšku té které lokality např. v mapách a tuto připočíst.

Pokračování v příštím čísle HZ – Skupinový důl Příbor – východ.

Petr Kubinský

ŠVÉFL

V návaznosti na téměř varovný závěr minulého švéflu, ve kterém byla konstatována možnost aktu svatebního, akademická obec puzena nezbytnou potřebou dát vše do lajny, stvořila „Výnos o udělení kutacího práva novomanželům“, který byl představen na jednom z mnoha šachťáků a všemi přítomnými i jinými hlasy odsouhlasen. Zde je uveden v plném znění. Nejvyšší rada slavného úřadu přihlížejíc k výnosu ve smyslu paragrafu „juchdoucha“ 101, odst. 2 populačního zákona, týkajícího se výzkumných a kutacích prací s předimenzovaným nářadím v nedovolených prostorách, někdy dočasně blokovaných, se rozhodla udělit:

KUTACÍ PRÁVO

majitelce parcely a majiteli vrtací soupravy, kteří se sdružili ve společnost s ručením omezeným, za účelem provádění systematických výzkumných a kutacích prací v dosud nevídaném rozsahu. Pro zajištění plynulého, hladkého, trvalého, kvalitního nerušeného a bezúrazového provozu je nutno dodržovat různá opatření, a proto se nařizuje:

1) S okamžitou platností zastavit průzkumné vrty, prováděné dosud ilegálně.
2) Vrtání provádět výhradně s centrickým výplachem a příklepem, čímž se životnost vrtací soupravy zvýší.
3) Kategoricky se zakazuje vrtání na sucho.
4) Po ukončení každé pracovní směny provést úklid nářadí.
5) Během vrtání kontrolovat směr a úklon, aby nedošlo k narušení vedlejší parcely, což by mohlo způsobit nepříjemné zhoršení pracovního prostředí, a to nepředvídanou exhalací s výronem plynů.
6) Pro bezpečný provoz vrtací soupravy chránit dno a boky vrtu pažením z PVC.
7) Vyvarovat se zamražení vrtu, aby nebylo nutno provádět složitou instrumentaci. V případě jejího neúspěchu, došlo by k dlouhotrvajícímu bubření celé oblasti nad vlastní vrtnou dírou, končící po devítiměsíčním období výnosem jádra.
8) Zakazuje se používat realit k jiným účelům, než stanoví tento výnos, to je změna pracovišť, přechody na jiné parcely a rovněž najímání cizích vrtných souprav.

9) Využívat nových metod práce a zkušeností, přičemž se povoluje i metoda zahraniční, zejména francouzská.
10) Vrtmistrovi se nařizuje, aby do vrtu popouštěl pouze soutyčí, nikoli celou vrtnou soupravu, čímž se zamezí rozšiřování vrtu, což není pro budoucnost žádoucí.

Dodržení výše stanovených opatření zaručuje dlouhodobé plnění plánu ke spokojenosti členů společnosti, k čemuž je přáno mnoho úspěchů.

Sesse tento švéfl kvitovala s uspokojením. i když se ozvaly i ojedinělé názory, že ryba zpívá od hlavy. Diskuze byla přerušena příchodem pošťáka, který veřejně přečetl telegram jednomu slavnému semestru ve znění:

„ŠETRI SAVLI STOP, NAŠLA JSEM POCHVU STOP“!

Švéfl ex! *Emeritní Slavné vysoké a neomylné prezidium (SVNP)*
Ing. Otakar Krajník, CSc.

ZASLANÉ ČLÁNKY DO REDAKCE HORNICKÉHO ZPRAVODAJE

ING. JAROSLAV KLÁT

Mezi publikační aktivity našeho klubu určitě patří i pozornost, kterou věnujeme osobnostem, které se významným způsobem zapsaly do historie hornictví vůbec a na Ostravsku zvláště a které se významně zapojily do činnosti našeho klubu. K těmto osobnostem určitě náleží i Ing. Jaroslav Klát.

Narodil se 29. 3. 1933 v Nových Hradech, okres Ústí nad Orlicí, v rodině malého rolníka, celý svůj život však zasvětil hornictví, především na Ostravsku. Po skončení základní školní docházky nastoupil v rámci náboru do hornictví. Od 1. 9. 1948 nastoupil jako učeň do učňovského provozu Dolu Nelson III v Oseku (u Duchcova). Učební obor ukončil v roce 1950. Po vyučení byl přeřazen na Důl President Gottwald v Hrdlovce, kde pracoval jako horník od 9. 10. do 15. 7. 1953. Zároveň začal v roce 1950 studovat jako závodní stipendista Dolu President Gottwald na Vyšší průmyslové škole horní v Duchcově, kde maturoval v roce 1953. Poté nastoupil na umístěnku na Důl Obránců míru v Komořanech.

V roce 1953 byl přijat jako závodní stipendista do řádného studia na Hornickou fakultu Vysoké školy báňské v Ostravě, na obor horního inženýrství. Po druhém ročníku si zvolil specializaci důlní měřictví. Vysokoškolské studium ukončil obhájením diplomové práce a vykonáním státní závěrečné zkoušky s celkovým výborným prospěchem. Dosáhl vysokoškolské kvalifikace horní inženýr a prokázal schopnost zastávat funkci v oboru „důlní měřictví“ (obdržel vysokoškolský diplom ze dne 28. 6. 1958).

Poté nastoupil na umístěnku do služeb státní báňské správy na Obvodní báňský úřad Teplice, později Duchcov, kde od 15. 7. 1958 do 30. 8. 1961 pracoval

jako obvodní báňský inspektor. V roce 1961 byl přeložen na Ústřední báňský úřad v Praze, kde v době od 1. 9. 1961 do 30. 9. 1963 zastával v technicko-hospodářském odboru funkci ústředního báňského inspektora (převážně měl v náplni práce agendu důlního měřictví a geologie). Od 1. 10. 1963 byl na vlastní žádost a doporučení Sdružení ostravsko-karvinských dolů přijat do OKR na Důl Eduard Urx na funkci vedoucího odboru důlního měřiče a geologa. Od 1. 1. 1964 po sloučení Dolů Eduard Urx, Stachanov a Vítězný únor v jeden podnik, Ostravsko-karvinský revír, Důl Vítězný únor, n. p.. Byl na tomto podniku pověřen funkcí vedoucího odboru důlního měřictví a geologie, tu vykonával až do konce roku 1988. V době od 1. 1. 1989 do 27. 1. 1991 pracoval na Federálním ministerstvu paliv a energetiky, nejdříve jako stážista, v době od 18. 9. 1989 do 19. 7. 1991 na Federálním ministerstvu hospodářství jako vedoucí odborný referent specialista. Svoji pracovní kariéru zakončil na Báňské měřické základně Vysoké školy báňské v Ostravě, kde v době od 1. 1. 1991 do 30. 4. 1994 působil jako vědecký pracovník. Byl editorem „Důlně měřického předpisu Ústředního báňského úřadu č. 5700/1962“, SEVT Praha 1962. S funkcí vedoucího ODMG na Dole Vítězný únor byla úzce spjata problematika vlivů poddolování na hustou zástavbu města Ostravy a tamního průmyslu i navazující infrastruktury. Významná byla jeho práce v Komisi pro poddolování Hrušovských chemických závodů. Dobývání pod závody probíhalo za plného provozu od roku 1968 – 1990 s poklesem až 7 metrů. V této problematice spolupracoval s Katedrou důlního měřictví Hornicko-geologické fakulty Vysoké školy báňské v Ostravě.

Je spoluautorem výzkumné publikace VVUÚ Ostrava-Radvanice „Dobývání sloje Cyprián pod Hrušovskými chemickými závody“, VVUÚ Ostrava 1977. Odbornou kvalifikaci si v letech 1967 – 1970 prohloubil na Vysoké škole báňské v Ostravě postgraduálním studiem o nových metodách v důlním měřictví a geologii, které úspěšně završil obhájením závěrečné práce. V roce 1969 byl jmenován Krajským soudem v Ostravě soudním znalcem pro obor těžby uhlí, specializace důlní měřictví, poddolování a ochrana povrchových objektů a důlních děl.

Od roku 1974 se zabýval výzkumem a mapováním zaniklých důlních jam a štol v návrších Landeku a Nordpólu v Ostravě-Petřkovicích. Bylo zde dokumentováno 124 důlních děl (94 jam a 32 štol). Je autorem učebnice pro důlní měřiče v OKR: „Důlně měřické předpisy“, OKR – GŘ, Ostrava 1977.

V roce 1994 založil Báňskou kancelář v Ostravě zabývající se báňským výzkumem, poradenstvím a ekologií (firmu vlastnil a vedl). Zabýval se mj. dokumentováním a posuzováním důlních jam a štol v OKR, v Rosicko-oslavanském revíru, v ústecké a teplické části Severočeských hnědouhelných dolů. Od založení v roce 1968 byl aktivním členem Krajské odborné skupiny pro důlní měřictví v Ostravě, pak i její nástupnické společnosti důlních měřičů a geologů. Svoje odborné přednášky obohacoval svými poznatky a zkušenostmi z bohaté hornické praxe a zaměřoval se i na historii důlního měřictví.

Byl členem ČSVTS, zastával funkci vědeckého tajemníka výboru závodní pobočky na Dole Vítězný únor, byl členem výboru závodní pobočky a vedoucím odborné skupiny ČSVTS pro důlní měřictví a geologii na Dole Vítězný únor.

Velmi významný je i jeho podíl na budování hornického muzea v Ostravě, do této činnosti se zapojil již v roce 1976. Účastnil se práce v Krajské odborné skupině ČSVTS pro hornické muzejnictví. Od jejího založení v roce 1978 byl členem Komise pro vybudování muzea hlubinného dolování uhlí v Ostravě. V roce 1989 byl jmenován jejím čestným členem. Od roku 1980 zajišťoval v rámci Dolu Vítězný únor odborné posudky a studie projektu muzea hlubinného dolování uhlí v Ostravě. Byl realizátorem první naučné hornické stezky na Landeku (otevřena v roce 1985). Svými aktivitami se podílel na založení Hornického muzea v Ostravě v roce 1987 a jeho otevření pro veřejnost v roce 1993.

Podílel se na ustavení našeho klubu a byl jedním z jeho zakládajících členů. Stal se autorem pravidelných a vždy velmi kvalitních příspěvků do Hornického zpravodaje. Spolu s Vladimírem Marklem (prvním předsedou našeho klubu) zajistil první cestu za poznáním pro členy klubu. Připravil k vydání dvě publikace o těžních věžích (perokresby těžních věží, jejichž autorem byl Ing. Stanislav Vopasek). Byl nejaktivnějším účastníkem pravidelných pracovních seminářů „Hornické památky na Ostravsku“ pořádaných naším klubem. Velkým tématem jeho zájmu byly staré důlní jámy a štoly v OKR. Těm je věnována největší část 2. svazku edice „Od nálezu uhlí po útlum těžby na Ostravsku“, vydávané naším klubem. Obecně je toto dílo hodnoceno jako nejcennější z celé této publikační řady. Z podrobného zkoumání problematiky starých důlních děl pak vyplynul návrh na upřesnění počátku dolů. Vrcholem jeho práce na tomto úseku dějin OKR byla stať „Zaniklé doly“ v publikaci Uhelné hornictví v ostravsko-karvinském revíru, Ostrava, Anagram, 2003.

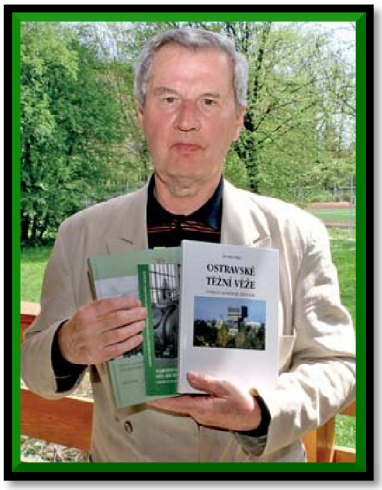

Obr. č. 1 – Ing. Jaroslav Klát se svými publikacemi, archív KPHMO, z. s.

Z jeho spolupráce s Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm v Ostravě (od roku 1993) vznikla publikace „Kulturní památky Ostravsko-karvinského revíru“, „Kulturní památky rosicko-oslavanské průmyslové aglomerace“ a „Národní kulturní památka Důl Michal (Petr Cingr) v Ostravě“ (viz obr. č. 1). Tyto práce jej pak přivedly na myšlenku samostatně zpracovat počátky hornictví na Ostravsku. Společně s kolegou z našeho klubu Karlem Slívou vydali

publikaci „Kronika počátků hornictví v Ostravě 1750 – 1830“.

Za jeho úspěšnou práci i činnost v Klubu přátel hornického muzea v Ostravě se mu dostalo řady ocenění: President ČSSR mu propůjčil 9. 9. 1961 vyznamenání „Za pracovní obětavost“. Na 25. symposiu Hornická Příbram ve vědě a technice 1986 obdržel ocenění za příspěvek. Československá vědecko-technická společnost mu udělila medaili u příležitosti 30 let ČSVTS. V roce 2007 obdržel také pamětní medaili akademika prof. Františka Čechury „Za významný přínos rozvoje důlního měřictví“, v roce 2012 byl jmenován čestným členem společnosti. Na výroční členské schůzi Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, z. s. dne 4. 5. 2010 mu bylo uděleno čestné členství „Za mimořádný přístup k rozvoji Hornického muzea v Ostravě a hornických tradic“. Na slavnostním setkání dne 16. 6. 2018 u příležitosti 30. výročí ustavení Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, z. s. mu byla udělena Spolková medaile Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, z. s. (č. 18) „Za rozvoj a šíření hornických tradic a hornického cechu“.

Ing. Jaroslav Klát zemřel dne 23. 4. 2020 v 87 letech (viz obr. č. 2). Poslední rozloučení s ním se konalo 27. 4. 2020 v Ostravě-Krásném Poli. Kvůli Vládním nařízení ČR ohledně šíření nemoci COVID-19 se jej však mohla zúčastnit jen malá skupinka členů KPHMO, z. s.

Obr. č. 2 – Smuteční koláž Ing. Jaroslava Kláta, zpracoval Jiří Hrubý (24. 4. 2020)

Mgr. Oldřich Klepek

LEGENDA OSTRAVSKÉHO HOKEJE SLAVÍ 90 LET

V sobotu 12. 2. 2022 se dožívá významného jubilea devadesáti let pan Karel Dolínek, velká legenda ostravského hokeje. Karel Dolínek býval velkým sportovcem, zejména hrál lední hokej v různých klubech (TJ Vítkovice, TJ Baník OKD Ostrava a další), nakonec hrál i v československé reprezentaci. Byl dlouholetým kapitánem hokejového týmu TJ Baník OKD Ostrava. Hrával I. a II. hokejovou ligu od roku 1952 až do roku 1980, kdy došlo ke zrušení hokejového klubu TJ Baník OKD Ostrava. Za tento tým odehrál Karel Dolínek více než 500 zápasů.

Po skončení aktivní hokejové činnosti pracoval v letech 1972 až 2002 ve funkci předsedy Svazu ledního hokeje pro Moravu a Slezsko a v letech 1980 až 1994 jako místopředseda výkonného výboru Českého svazu ledního hokeje. Za jeho působení ve svazu došlo k velkému rozmachu mládežnického hokeje v ostravském regionu, takže i díky němu se Morava a Slezsko stalo hokejovou velmocí v zapojení mládeže do hokejového hnutí.

Karel Dolínek celý svůj profesní život zasvětil hornictví a pracoval v různých hornických profesích. Dlouhá léta pracoval jako vedoucí důlní dopravy na Dole Heřmanice a na Dole Staříč, po té jako vedoucí důlních investic na GŘ OKR až do roku 1989, kdy odešel do starobního důchodu.

Oslavu svých 90 narozenin uskutečnil dne 16. 2. 2022 v salónku restaurace Evropa v centru Ostravy mezi „svými seniory“ tzv. „U kulatého stolu“ a členy našeho klubu (viz obr. č. 1). V obou organizacích působí prakticky od jejich založení.

Srdečně mu blahopřeji k jeho významnému jubileu a přeji mu, aby ještě dlouho zůstal aktivní, vitální a usměvavý, tak jak jej znám z našich setkání v rámci KPHMO, z. s.! Připíjím pomyslně na zdraví „hornickou vlajkou“ a „Zdař Bůh“!

Obr. č. 1 – Oslava narozenin Karla Dolínka v salónku restaurace Evropa, foto: Ing. Jaroslav Kubánek (16. 2. 2022)

Ing. Kateřina Polínková

PLÁN BESED A SCHŮZÍ NA POBOČKÁCH KPHMO, Z. S.

Plán besed pobočky OSTRAVA v II. čtvrtletí roku 2022, Restaurace U Vlka v Ostravě-Svinově:

4. beseda: 5. 4. 2022 v 15:00 hod – Představení knih „Hornické vdovy“ a „Sestry“ přednáší: Mgr. Kamila Hladká, Ph.D., autorka hornické knihy, nakladatelka a editorka Dcera sestry, s r. o.

5. beseda: 7. 6. 2022 v 15:00 hod – Historie skoku přes kůži, přednáší: Prof. Ing. Pavel Prokop, CSc., emeritní Slavné a vysoké a neomylné prezidium

Plán besed pobočky HAVÍŘOV v II. čtvrtletí roku 2022, Loutkový sál Kulturního domu Petra Bezruče v Havířově:

4. beseda: 11. 4. 2022 v 16:30 hod – Role nového odštěpného závodu DARKOV státního podniku DIAMO v OKR, přednáší: Ing. Jiří Golasowski, Ph.D., náměstek ředitele odštěpného závodu pro výrobu a ekologii DIAMO, s. p.

5. beseda: 9. 5. 2022 v 16:30 hod – Historie skoku přes kůži, přednáší: Prof. Ing. Pavel Prokop, CSc., emeritní Slavné a vysoké a neomylné prezidium

6. beseda: 13. 6. 2022 v 16:30 hod – Oddíly specialistů v Báňské záchranné službě, přednáší: Ing. Jaroslav Provázek, hlavní mechanik HBZS Ostrava

Plán besed pobočky KARVINÁ v II. čtvrtletí roku 2022, pobočka regionální knihovny v Karviné-Fryštátě:

4. beseda: 27. 4. 2022 v 15:30 hod – I v dolech je třeba vidět, přednáší: Osvald Wytrzens, KPHMO, z. s. – havířovská pobočka

5. beseda: květen 2022: Poznávací zájezd Flascharův důl v Odrách (termín akce bude ještě upřesněn)

6. beseda: 29. 6. 2022 v 15:30 hod – Karvinské hornické kolonie, přednáší: Osvald Wytrzens, KPHMO, z. s. – havířovská pobočka

Plenární schůze KPHMO, z. s. se bude konat v úterý 3. 5. 2022 od 15 hodin v restauraci U Vlka v Ostravě-Svinově! Připomínám, že je to také volební schůze. Jedná se o výroční schůzi, proto je vhodné být ve společenském oděvu, nejlépe v hornické uniformě.

Ing. Kateřina Polínková

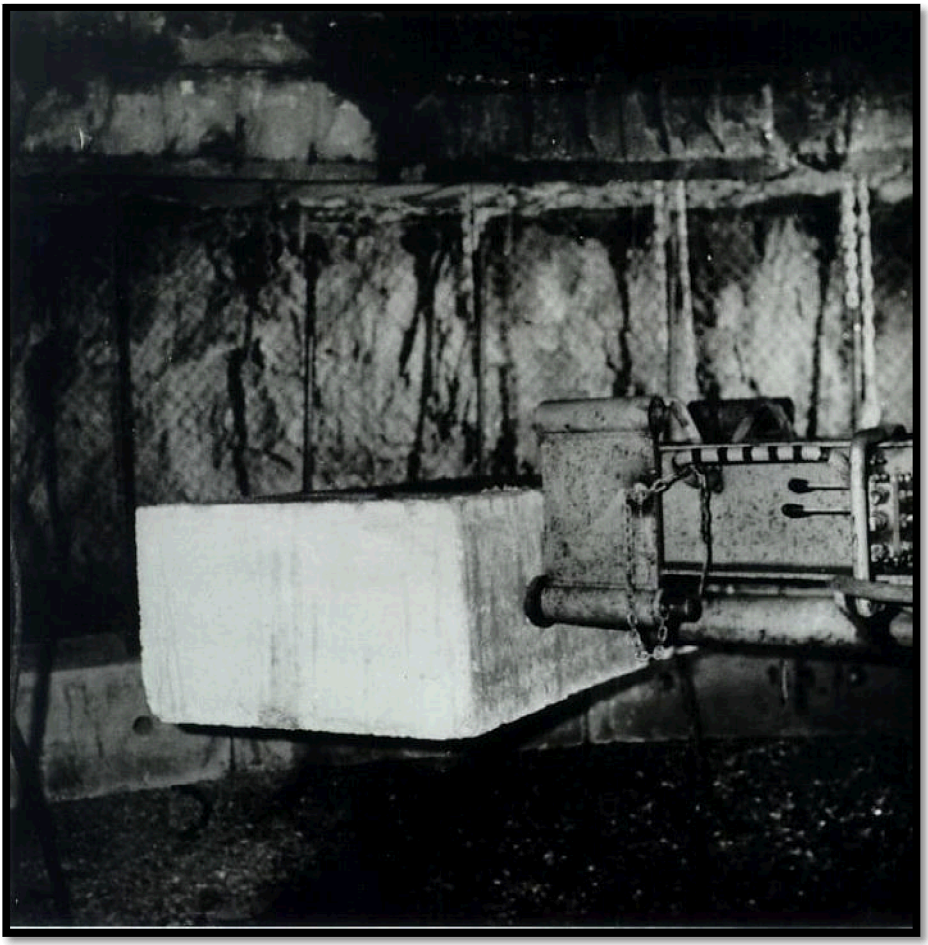

Hloubení jam č. 4 a 5 na závodě Frenštát – západ (1984 – 1994)
Použití dvouplášťové jámové výztuže s vnitřním železobetonovým pláštěm a vnějším pláštěm s blokopanelů

Zdroj: archív Petr Kubinský

Naši kolektivní členové významní pomocníci v naší práci

HAVÍŘOV

STONAVA

PETŘVALD

HTS® HAVÍŘOVSKÁ TEPLÁRENSKA SPOLEČNOST

OSTRAVA!!!

DOV

OSTRAVA!!! SLEZSKÁ OSTRAVA

DIAMO ODRA o.z.

HLAVNÍ BÁŇSKÁ ZÁCHRANNÁ STANICE OSTRAVA

OSTRAVA!!! PETŘKOVICE

GreenGas capture the energy

Ostrava - Radvanice

Báňské projekty Ostrava, a.s.

KATEK Lead the category

POLCARBO spol. s r. o. Karola Šlwky 621/5 733 01 Karviná - Fryštát

213 RBP zdravotní pojišťovna

Ferrit GLOBAL MINING SOLUTIONS

zam servis

Sponzoři

Nadace LANDEK OSTRAVA

Na vydávání se podílí

PROPIS TISKÁRNA